

HANKESUUNNITELMA

KYS PSYKIATRIATALO

Laatijat: KYS uudistuu-hanke,
Psykiatriatalon ohjaus-
ryhmä

Päivämäärä 19.5.2020

Hyväksyjä

KYS uudistuu –hanke
KYS Psykiatriatalo-projekti

Sisällys

TIIVISTELMÄ.....	5
1 PROJEKTIN TAUSTAA.....	7
1.1 Mielenterveys- ja päihdepalvelujen järjestäminen Pohjois-Savon maakunnan alueella.....	8
1.2 Nykyiset psykiatrian toimitilat ja niiden ongelmat.....	10
1.3 Projektin toiminnalliset perusteet ja tavoitteet	10
1.4 Projektin toiminnallinen suunnittelu ja tilasuunnittelu	12
1.5 KYS uudistuu –hankkeen tavoitteet ja uusi toimintamalli	13
2 PSYKIATRIAN UUDEN TOIMINTAMALLIN PROSESSIKUVAUKSET	13
3 PROJEKTIIN KUULUVAT YKSIKÖT JA KUVAUS TILATARPEISTA.....	16
3.1 Tilatarveselvitys	16
3.2 Psykiatrian hallinto ja opetus.....	18
3.3 Psykiatrian päivystys ja tehostettu avohoito.....	19
3.3.1 Psykiatrian päivystyksen nykyinen toiminta ja tilat	19
3.3.2 Tehostetun avohoidon nykyinen toiminta ja tilat	20
3.3.3 Psykiatrian päivystyksen ja aikuispsykiatrian tehostetun avohoidon toimintamalli ja tilat tulevaisuudessa	21
3.4 Psykiatrian avohoito	22
3.4.1 Aikuispsykiatrian avohoidon nykyiset tilat ja toiminta	23
3.4.2 Psykiatrian avohoidon toimintamalli ja tilat tulevaisuudessa	23
3.5 Psykiatrian osastohoito	24
3.5.1 Aikuispsykiatrian osastohoidon nykyiset tilat ja toiminta	25
3.5.2 Osastohoidon toimintamalli tulevaisuudessa	27
3.5.3 Turvamoduulin toimintamalli tulevaisuudessa	29
3.5.4 Neuromodulaation nykyinen toimintamalli ja tulevaisuudessa	31
3.6 Nuorisopsykiatrian avo- ja osastohoidon kuvaus.....	32
3.6.1 Nuorisopsykiatrian avohoidon nykyinen toiminta ja tilat	32
3.6.2 Nuorisopsykiatrian osastohoidon nykyinen toiminta ja tilat	33

KYS uudistuu –hanke
KYS Psykiatriatalo-projekti

3.6.3	Nuorisopsykiatrian toimintamalli ja tilat tulevaisuudessa	33
3.6.4	Sairaalakoulun toimintamalli nyt ja tulevaisuudessa	36
4	HYÖDYT PSYKIATRIATALON RAKENTEESSA JA MUUTOKSEN SUUNNAT	37
4.1	Psykiatrian avo- ja osastohoidon yhteistyö	37
4.2	Nuoriso- ja aikuispsykiatrian yhteistyö	38
4.3	Psykiatrian ja somatiikan yhteistyö	38
4.4	Henkilöstön näkökulma	39
4.5	Henkilö- ja materiaalogistiikan näkökulma	40
5	TOIMINTAA TUKEVAT RATKAISUT JA LAITTEET	40
5.1	ICT-ratkaisut	40
5.2	Hankittavat laitteet	41
6	PROJEKTIN TOTEUTUS	42
6.1	Kaavatilanne ja rakennusoikeus	42
6.2	Psykiatrian uudisrakennuksen sijoittumisen suunnitteluratkaisut	43
6.2.1	Psykiatrian uudisrakennus	44
6.2.2	Tunneliyhteys pääsairaalaan ja logistiset tarpeet	45
6.2.3	Auto- ja polkupyöräpaikoitus	49
6.3	Teknisten järjestelmien suunnitteluratkaisu	49
6.4	Taidesuunnitelma	49
6.5	Uudisrakennuksen arviointi nelikenttäanalyysin avulla	50
7	HANKKEEN AIKATAULU	51
8	KUSTANNUKSET	51
8.1	Investointikustannukset	51
8.2	Rahoituksen tarve vuosittain	51
8.3	Investoinnin vaikutukset kiinteistöjen vuosikustannuksiin	52
8.4	Psykiatriatalon arvioitu säästöpotentiaali	53
9	RAHOITUSSUUNNITELMA JA VAIKUTUKSET SAIRAANHOITOPIIRIN TALOUTEEN	55
9.1	Investoinnin vaikutus vuotuisiin poistoihin	55
9.2	Investoinnin vaikutus rahoituskuluihin	55
9.3	Rakennusosien purkamisen vaikutus poistoihin ja tilinpäätökseen	56

KYS uudistuu –hanke
KYS Psykiatriatalo-projekti

10	INVESTOINTIEN RAJOITUSLAIN HUOMIOIMINEN	56
11	HANKERYHMÄN ESITYS	56

Liitteet

- Liite 1. Yhteenveto Julkulan sairaalan kunnosta liitteineen.
- Liite 2. Psykiatriatalon ohjausryhmän kokoonpano.
- Liite 3. Psykiatriatalon toiminnallinen suunnitelma.
- Liite 4. Psykiatriatalon rakennusmassan arkkitehtiluonnokset.
- Liite 5. LVI-järjestelmäkuvaus.
- Liite 6. Sähkö- ja teletekniset järjestelmät
- Liite 7. Asemapiirros.
- Liite 8. KYS Psykiatriatalon taidesuunnitelma.
- Liite 9. Rakentamiskustannusten yhteenvetoverailu.
- Liite 10. Kustannusarvioita Psykiatriatalon tukipalveluista.
- Liite 11. Työturvallisuuden ja työsuojelun yhteinen lausunto.

KYS uudistuu –hanke
KYS Psykiatriatalo-projekti

TIIVISTELMÄ

Kansallinen mielenterveysstrategia ja itsemurhien ehkäisyohjelma vuosille 2020-2030 (STM) antaa suuntaviivat ihmisten tarpeidenmukaisten ja laaja-alaisen palveluiden suunnitteluun. Strategia-assa linjataan muun muassa, että vakavia psyykkisiä sairauksia ja päihdehäiriöitä sairastavien ihmisten fyysisen terveyden hoidon tulee toteutua yhdenvertaisesti muun väestön kanssa. Psykiatrisen sairaalahoidon on syytä olla muun sairaalahoidon yhteydessä, jotta voidaan samaan aikaan hoitaa kaikkia terveysongelmia. Tämä tarkoittaa sitä, että psykiatrisen sairaalan tulee sijoittua yleis-sairaalan yhteyteen tai välittömään läheisyyteen.

Valtakunnallisesti useissa sairaanhoitopiireissä ja kuntayhtymissä psykiatrialla on menossa useita uudisrakennushankkeita ja toimintoja ollaan siirtämässä yleissairaaloitten yhteyteen. Psykiatrian uudisrakennuksista suunnitteilla olevat rakennukset sijaitsevat Helsingissä, Turussa, Tampereella, Porissa, Mikkelissä ja Rovaniemellä. Rakenteilla olevat sijaitsevat Jyväskylässä ja Seinäjoella. Joensuussa kaikki erikoissairaanhoidon psykiatrian toiminnot siirrettiin keskussairaalan yhteydessä olevaan uudisrakennukseen, joka valmistui vuonna 2016. Kokkolassa psykiatria on toiminut muun keskussairaalan yhteyteen rakennetussa uudisrakennuksessa vuodesta 2007 lähtien. Yhteiskunnallisen muutoksen, lainsäädännön ja nykyisten tilojen huonon kunnon vuoksi sekä tilojen joustamattomuuden vuoksi Kuopion yliopistollisessa sairaalassa annettava psykiatrinen hoito tarvitsee kiireesti uudet tilat. Psykiatrian toiminnot tulee viedä nykyajan vaatimuksia vastaaviin tiloihin ja samalla uudistaa hoitoprosesseja vastaamaan tämän päivän vaatimuksia.

Tässä suunnitelmassa esitetään, että Kuopiossa sijaitsevat erikoissairaanhoidon tuottamat nuoriso- ja aikuispsykiatrian avo- ja sairaalahoidon toiminnot keskitetään yhteen nykyisestä hajaute- tusta rakenteesta ja siirretään uudisrakennuksen tiloihin KYSin pääsairaalan, Puijon sairaalan, yh- teyteen. Lisäksi uudisrakennukseen sijoittuu sairaalakoulu ja Nuorten yhdistelmälaitos, jotka ovat Kuopion kaupungin tuottamaa toimintaa.

Nykyiset nuoriso-, ja aikuispsykiatrian erikoissairaanhoidon tilat eivät enää vastaa lisääntyneisiin ja muuttuneisiin tilatarpeisiin. Nykyisissä toimitiloissa esiintyy runsaasti eriasteisia sisäilmaongel- mia, joista johtuen osa tiloista on asetettu käyttökieltoon. Osalle henkilökuntaa ja potilaita tilat ai- heuttavat jatkuvaa terveysvaaraa ja osa henkilökunnasta ei pysty työskentelemään tiloissa lain- kaan. Suurin osa nykyisistä toimitiloista ovat vanhanaikaisia ja teknisen käyttöikänsä päässä. Kuo- pion kaupungin alueella toimintayksiköt sijaitsevat neljässä eri paikassa ja tilojen hajallaan olo vai- keuttaa sujuvaa työskentelyä, aiheuttaa runsaasti työajankäyttöön liittyvää ylimääräistä suunnitte- lua ja kustannuksia.

Puijon sairaalan yhteyteen rakennettava uudisrakennus mahdollistaa psykiatrisen päivystystoi- minnan niveltymisen perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon yhteispäivystykseen entistä paremmin. Järjestely mahdollistaa siten monipuolisen konsultaatiotoiminnan. Päivystysprosessi

Laskutusosoite

POHJOIS-SAVON
SAIRAANHOITOPUOLIN KY
PL 900
70029 KYS

Posti- ja käyntiosoite

PUIJON SAIRAALA
KAARISAIRAALA
PL 100
70029 KYS
Puijonlaaksontie 2
Kuopio

SÄDESAIRAALA
PL 100
70029 KYS
Kelkkailijantie 7
Kuopio

ALAVAN SAIRAALA
PL 200
70029 KYS
Kaartokatu 9
Kuopio

JULKULAN SAIRAALA
PL 300
70029 KYS
Puijonsarventie 60
Kuopio

KUOPION
PSYKIATRIAN KESKUS
PL 400
70029 KYS
Viestikatu 1-3
Kuopio

Vaihde (017) 173 311
etunimi.sukunimi@kuh.fi
Y-tunnus 0171495-3

www.pssh.fi

KYS uudistuu –hanke
KYS Psykiatriatalo-projekti

toimii parhaiten potilaan näkökulmasta, kun päivystysvastaanottoa on Puijon sairaalassa ja Psykiatriatalossa. Päivystyspisteiden välimatka on lyhyt ja se mahdollistaa henkilökunnan joustavan liikkumisen niiden välillä kysynnän mukaisesti. Psykiatriatalossa toimii sairaalaan tulevien potilaiden vastaanotto sekä yöaikainen vastaanotto klo 21-07.

Uudisrakennuksen myötä on mahdollista toteuttaa potilaiden saumaton hoito poliklinikan ja vuodeosastojen välillä, kun psykiatrian toiminnat sijaitsevat samassa rakennuksessa lähellä toisiaan. Psykiatrian avo- ja osastohoidon raja hämärtyy, kun kaikki toiminnot saadaan keskitettyä samaan uudisrakennukseen. Toimintaa kehitetään yhä avohoitopainotteisemmaksi, josta seuraa se, että osastohoitojaksoilla hoidetaan vain kaikkein vaikeimmin hoidettavat potilaat. Toimintaa tullaan suuntaamaan entistä enemmän polikliinisiin tutkimuksiin ja hoitomuotoihin kattaen myös etä vastaanotot. Poliklinikoiden toimintatapoja yhtenäistetään vakioimalla toimintaa ja toimitiloja. Nykyisin käytössä olevista omista vastaanotto/työhuone-ratkaistuista luovutaan siirtymällä yhteiskäyttöisiin tiloihin ja vastaanottoaikoja laajennetaan klo 18 saakka. Toimintojen fyysisen läheisyyden tuomat edut, kuten yhteistyö ja konsultaatiot, turvaavat hoidon jatkuvuuden esimerkiksi nuorisopsykiatrialla hoidossa olleen nuoren hoidon hänen siirtyessä ikänsä puolesta aikuispsykiatrialle.

Osastoilla kaikki potilashuoneet ovat yhden hengen huoneita. Osastohoidon aikana käytetään tehokkaasti teknologian keinoja viestinnässä, yhteydenpidossa ja hoidon apuvälineinä. Potilashuone on toiminnallisesti ja teknologisesti suunniteltu siten, että yksilöhoito- ja lääkärintarkastukset tapahtuvat potilashuoneessa. Potilaan hoitoa osastolla arvioidaan yhdessä avohoidon ja omaisten/verkoston kanssa, etäyhteyksiä käytetään tarpeen mukaan. Potilaan terapeutin avohoidon jatkuvuus voidaan taata huomattavasti nykyistä paremmin osastojakson aikana. Osastojen hoitoajat ovat mahdollisimman lyhyitä, kotiutuksen apuna käytetään kotiutusjärjestelijää ja tarvittaessa tiivistä työryhmytyöhön perehtynyttä avohoittoa, tehostettua avohoittoa sekä kuntouttavaa avohoittoa.

Sujuvat ja tehokkaat toimintamallit ovat menestyvän toiminnan perusta ja osaava sekä hyvinvoiva henkilöstö varmistavat laadukkaiden palvelujen tuottamisen. Psykiatrian toimintojen sijoittuminen samaan rakennukseen Puijon sairaalan yhteyteen ja viihtyisät sekä asianmukaiset työtilat ovat kilpailutekijöitä henkilökunnan saannin varmistamiseksi psykiatriassa tulevaisuudessa. Psykiatrian toimintojen keskittämällä pääsairaalan alueelle on arvioitu tuottavan henkilöstökustannusten vähennystä nykyisestä n. 1,6 M€, joka tarkoittaa 31 henkilötyövuoden vähennystä vuoteen 2023 mennessä. Kansallinen mielenterveysstrategia ja itsemurhien ehkäisyohjelman 2020-2030 (STM) linjauksen mukaisesti uudisrakennuksen tarve- ja hankesuunnitteluun on osallistettu henkilökunnan lisäksi palveluita käyttäviä potilaat ja heidän läheisiään ottamalla kokemusasiantuntijoita ja vertais-toimijoita mukaan työryhmiin ja työpajoihin.

Hankkeen arvioitu perustamiskustannus on noin 42,2 milj. euroa.

KYS uudistuu –hanke
KYS Psykiatriatalo-projekti

1 PROJEKTIN TAUSTAA

Mielenterveys ja hyvinvointi palvelukeskus tarjoaa erikoissairaanhoidon tason tutkimus- ja hoito-palveluita Pohjois-Savon maakunnan väestölle. Lisäksi palvelukeskus tarjoaa työnohjaus-, konsultaatio-, koulutus-, opetus- ja tutkimusosaamista KYS erva-alueen sairaanhoitopiireille. KYS erva-alueeseen kuuluu 66 kuntaa ja niiden yhteenlaskettu väestö on n. 805 000 asukasta. Pohjois-Savon sairaanhoitopiiriin kuuluu 18 jäsenkuntaa ja niiden yhteenlaskettu väestö on n. 245 600 asukasta. (Kuntaliitto 31.12.2018).

■ KYS erva	805 133 as.	66 kuntaa
Pohjois-Savo	245 602	18
Etelä-Savo	100 226	9
Itä-Savo	41 060	4
Keski-Suomi	252 676	21
Pohjois-Karjala	165 569	14

Kuva 1. KYS erva-alueen väestöpohja.

KYS uudistuu –hanke
KYS Psykiatriatalo-projekti

Taulukko 1. KYS-erva alueen (805 000) sairaanhoitopiirien aikuis- ja nuorisopsykiatrian sairaansijat.

Sairaanhoitopiiri	aikuispsykiatrian sairaansijoja	nuorisopsykiatrian sairaansijoja	väestöpohja
Pohjois-Savon shp KYS	57	20	245 000
Ylä-Savon sote, lisalmi	18		
Varkaus	15		
Keski-Suomen shp, Jyväskylä	73	10	252 000
Etelä-Savon shp, Mikeli	57	8	102 000
Pohjois-Karjalan shp, Joensuu	86	8	167 000

Syyskuun 30. päivä 2019 julkaistu Tilastokeskuksen väestöennuste kertoo, että Pohjois-Savon väestön määrä on 218 000 henkeä vuonna 2040. Luvussa on laskua 19 500 henkeä verrattuna vuoden 2020 lukuihin. Lisälnessä laskua on 2200 henkeä, Varkaudessa 2100 henkeä, Siilinjärvellä ja Suonenjoella laskua on 800 henkilöä. Laskua on kaikissa kunnissa paitsi Kuopiossa. Kuopion väkiluvun ennustetaan kasvavan vajaalla 2000 hengellä ja vuonna 2040 kuopiolaisia ennustetaan olevan 121 000 henkeä. Tämä osuus on 55 %:a koko maakunnan väkiluvusta. Nuorten ikäluokkien määrä laskee voimakkaasti ja maakunnasta muutto painottuu nuoriin aikuisiin. Maakunnan keski-ikä kasvaa voimakkaasti.

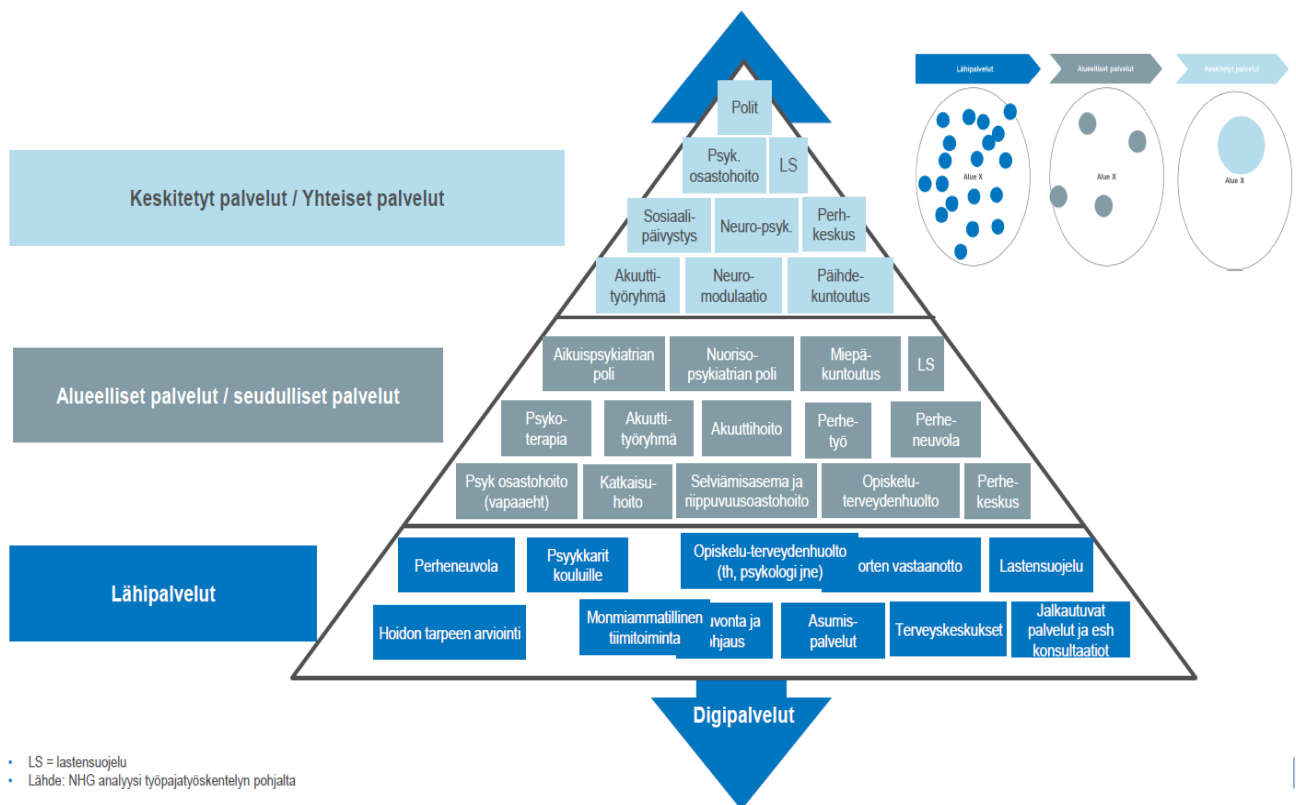
1.1 Mielenterveys- ja päihdepalvelujen järjestäminen Pohjois-Savon maakunnan alueella

Keväällä 2019 käynnistettiin selvitystyö Psykiatrian ja nuorisopsykiatrian järjestämisen ja toimintamallin suunnittelusta Pohjois-Savon maakunnassa. Selvitystyöhön osallistui psykiatrian erikoissairaanhoidon ja perustason mielenterveys- ja päihdepalvelujen edustajia koko maakunnan alueelta. Maakunnallinen työryhmä kokoontui vuoden 2019 aikana viisi kertaa NHG:n fasilitoimiin osallista viin työpajoihin ja työryhmä lähti rakentamaan yhteistä jäsennettyä tavoitetilaaja ehdotusta toimintamallista palvelurakenteen uudistamiseksi.

Työn tuloksena syntyi ehdotus maakunnalliseksi malliksi, jossa palvelut jakautuvat kolmeen tasoon: *alueelliset palvelut*, *seudulliset palvelut* ja *keskitetyt palvelut*. Tuotettua mallia voidaan kuvata pyramidina, jonka alaosan muodostavat laajat, helposti saavutettavat ja saatavilla olevat perustason palvelut. Keskiosa on seudulliset palvelut, joita on saatavilla lisälnessä, Siilinjärvellä, Kuopiossa ja Varkaudessa. Palvelut ovat luonteeltaan perustasoa tukevia erityistason palveluja ja niihin

KYS uudistuu –hanke
KYS Psykiatriatalo-projekti

kuuluu mm. psykiatrinen osastohoito. Pyramidin kärki on keskitetyt erityistason palvelut, joita on tarjolla vain yliopistollisessa sairaalassa. Näitä palveluita ovat mm. vastentahtoinen osastohoito, vaativa nuorisopsykiatrian osastohoito, tietyt nuorisopsykiatriset vaativat polikliiniset tutkimukset ja hoito Erva-alueelle.

Kuva 2. Pohjois-Savon maakunnallinen mielenterveys- ja päihdepalvelumalli.

KYSin aikuis- ja nuorisopsykiatrian yksiköt tarjoavat monipuolisen valikoiman psykiatrian erikois-sairaanhoidon palveluja, joita toteutetaan kotiin vietävissä ja polikliinisissä muodoissa sekä osasto-ympäristöissä. Toimintaa tulevaisuudessa leimaa yhä enemmän avohoitokeskeisyys ja akuutti- ja päivystysluonteinen työskentely.

Toiminta-ajatuksena on sijoittaa Puijon sairaalan tontille psykiatrian uudistilat käsittäen sekä avo- että sairaalahoidon tilat. Tämä tarkoittaa 77 sairaansijan, nuorten yhdistelmälaitoksen 10 laitospaikan ja noin 350 työntekijän työtilojen järjestämistä.

KYS uudistuu –hanke
KYS Psykiatriatalo-projekti

1.2 Nykyiset psykiatrian toimitilat ja niiden ongelmat

Psykiatriatalo-projektiin kuuluvat Mielenterveys ja hyvinvointi palvelukeskuksen toiminnot ovat nykyisellään hajautettuna neljään eri paikkaan; Alavan sairaalaan, KPY Novapolikseen, Puijon sairaalan rakennus 5:teen ja Julkulan sairaalaan.

Nuorisopsykiatrian poliklinikka toimii Kuopiossa Alavan sairaalassa. Aikuispsykiatrian poliklinikat sijaitsevat Kuopiossa Puijon sairaalassa rakennuksessa 5 ja Viestikadulla KPY Novapoliksen rakennuksessa. KYSin pääsairaalassa rakennus 5:ssä sijaitsevat yleissairaalapsykiatrian poliklinikka, päihdepsykiatrian poliklinikka, vanhuspsykiatrian poliklinikka ja Kuopion psykiatrian keskuksen tehostetun avohoidon työryhmä. Kuopion psykiatrian keskuksen tiimit ovat toimineet KPY Novapolikselta vuokratuissa tiloissa toukokuusta 2018 lähtien Aluehallintoviraston asetettua aikaisemmat Kotkankalliontiellä olevat vuokratilat käyttökieltoon rakennuksen kunnosta johtuvan terveysvaaran vuoksi.

Psykiatrian osastot sijaitsevat viiden kilometrin päässä Puijon sairaalasta Julkulan sairaalassa. Julkulan sairaalan päärakennus on valmistunut 1959 ja vuonna 1968 päärakennuksen yhteyteen valmistuivat hallintorakennus A5 ja liikuntasalirakennus A6. Sairaala on huonokuntoinen ja osittain peruskorjaamaton eikä vastaa nykyaikaisen psykiatrisen sairaalahoidon vaatimuksia. Tiloja on tutkittu ja korjattu useiden vuosien ajan ja korjauksista huolimatta sekä henkilöstö että potilaat kokevat erilaisia sisäilmaoireita. Henkilökuntamitoitus on kasvanut vuosien mittaan ja tilojen ilmanvaihto ei siten vastaa nykyistä toimintaa ja henkilöstömitoitusta. Sairaalan peruskorjaus vaatisi mittavan talotekniikan uusimisen, jotta se saataisiin vastaamaan tämän päivän vaatimuksia. Lisäksi uuden toimintamallin toteuttaminen aiheuttaisi laajoja rakenteellisia muutostöitä. Peruskorjaus on kalliimpi ratkaisu kuin uusien tilojen rakentaminen, eikä peruskorjauksella voitaisi toteuttaa toiminnallisia muutoksia ja saavuttaa keskittämisellä haluttuja säästöjä (ks. liite 1). Tilojen rakennusinvestointi on välttämätön palvelutuotannon turvaamiseksi Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin alueella.

1.3 Projektin toiminnalliset perusteet ja tavoitteet

Mielenterveys ja hyvinvointi palvelukeskus on prosessiorganisaatio. Prosessiorganisaatiolla varmistetaan, että potilaan saama terveyshyöty on maksimaalinen. Tiedämme aiemmasta tutkimusnäytöstä, että toipuminen psykiatrisista häiriöistä on sitä parempaa, mitä nopeammin ja intensiivisemmin potilas saa hoitoa. Prosessiorganisaatiossa turvaamme avohoidossa vähintään kertaviikkaisen hoitokontaktin 3- 12 kuukauden ajan ja potilaan tilaa arvioidaan tällöin perusteellisesti hoidon jatkumisen näkökulmasta. Toipumisnäkökulma on ajattelun ja toiminnan viitekehys, jossa korostuvat potilaiden voimavarat, osallisuus, toivo ja myönteinen mielenterveys. Hoidon vaikutta-

Laskutusosoite

POHJOIS-SAVON
SAIRAANHOITOPUIRIN KY
PL 900
70029 KYS

Posti- ja käyntiosoite

PUIJON SAIRAALA
KAARISAIRAALA
PL 100
70029 KYS
Puijonlaaksontie 2
Kuopio

SÄDESAIRAALA
PL 100
70029 KYS
Kelkkailijantie 7
Kuopio

ALAVAN SAIRAALA
PL 200
70029 KYS
Kaartokatu 9
Kuopio

JULKULAN SAIRAALA
PL 300
70029 KYS
Puijonsarventie 60
Kuopio

KUOPION
PSYKIATRIAN KESKUS
PL 400
70029 KYS
Viestikatu 1-3
Kuopio

Vaihde (017) 173 311
etunimi.sukunimi@kuh.fi
Y-tunnus 0171495-3

KYS uudistuu –hanke
KYS Psykiatriatalo-projekti

vuotta ja asiakaspalautetta mitataan systemaattisesti, ja tätä prosessia kuvataan jatkossa tarkemmin. Jokaisen hoidossa olevan potilaan hoitotoimenpiteillä täyttyvät seuraavat kriteerit: Sisältö on sovittu, kesto on sovittu ja sitä voidaan tarkistaa, tavoitteet on määritetty ja mittarit on sovittu. Rakenteellisesti sovittu ja tiedolla ohjattava hoito on prosessiorganisaation kulmakivi. Näin menettellen potilaan asema paranee ja hoito/potilas on aiempaa kustannustehokkaampaa, koska prosessiorganisaatiossa tiedämme myös hoidon lopetuskohdan.

Toiminnan tarkoituksenmukaisuuden ja kustannustehokkuuden kannalta kaikkien nuoriso- ja aikuispsykiatrian palvelujen välitön läheisyys Puijon sairaalan muiden sairaalatoimintojen välittömässä läheisyydessä on ensiarvoisen tärkeää. Terveellinen ja turvallinen sisäympäristö, viihtyisät sekä asianmukaiset työtilat ovat kilpailutekijöitä henkilökunnan saannin varmistamiseksi psykiatriassa nyt ja tulevaisuudessa. Erikoislääkäriskoulutuksen valtakunnallinen arvio ennustaa psykiatrian erikoislääkäripulaa 2020-luvulla. Yliopisto on siirtynyt uuteen erikoislääkärikoulutusjärjestelmään ja Erva-alueella on psykiatrian koulutusohjelmapaikkoja lisätty 11 koulutuspaikkaa/vuosi.

Kansallinen mielenterveysstrategia ja itsemurhien ehkäisyohjelma vuosille 2020-2030 (STM) ja ohjelmaa edeltävä Kansallinen mielenterveys- ja päihdesuunnitelma (2009) linjasi hoitoprosessien kehittämistä avohoitokeskeisemmäksi, joka tarkoittaa muun muassa poliklinisen ja kotiin vietävien palveluiden toiminnan kehittämistä ja lisääntymistä. Palveluita tulisi kehittää palvelujen tarvetta vastaaviksi siten, että perinteinen avo- ja sairaalahoidon raja hämärtyy. Osastohoitojaksoja tulee kehittää ja niiden tulee olla tarkoituksenmukaisia, mahdollisimman lyhyitä ja tiiviitä. Psykiatrian toimintojen sijoittuminen yleissairaalan yhteyteen takaa psykiatristen potilaiden hyvän ja oikea-aikaisen somaattisen tutkimisen ja hoidon.

KYS Master plan -suunnittelun tavoitteena on toteuttaa tulevaisuuden tilaratkaisut uudistettujen tehokkaampien toimintatapojen ehdoilla, tuottavuuden ja hoidon vaikuttavuuden parantamiseksi.

KYS Psykiatriatalo-projektin tavoitteet ovat:

1. potilaslähtöisyys ja -turvallisuus
2. työntekijöiden hyvinvointi ja motivointi
3. työviihtyvyyden ja -ergonomian parantaminen
4. tilojen standardisuus, muuntojoustavuus ja yhteiskäyttöisyys
5. energiatehokkuus
6. informaatioteknologian tehokkaampi hyödyntäminen
7. uuden teknologian ja automaation käyttöönotto
8. uudet talotekniset ratkaisut
9. korkeatasoinen arkkitehtuuri

KYS uudistuu –hanke
KYS Psykiatriatalo-projekti

1.4 Projektin toiminnallinen suunnittelu ja tilasuunnittelu

Psykiatriatalo-projektin perusteita ja toiminnan suunnittelua ohjaavia periaatteita on käsitelty projektin tarve- ja hankesuunnittelun aikana. Psykiatriatalon tarveselvitys käynnistyi vuonna 2016. Uudisrakennuksen suunnitteluun on osallistettu henkilökunnan lisäksi palveluita käyttävät potilaat ja heidän läheisensä ottamalla kokemusasiantuntijoita ja vertaistoimijoita mukaan eri työryhmiin ja työpajoihin. Projektin toiminnallista suunnittelua on ohjannut KYS Psykiatriatalon ohjausryhmä (ks. liite 2) ja lisäksi suunnittelua ovat ohjanneet lukuisat moniammatilliset työryhmät teemoittain. Lisäksi suunnitteluun on osallistettu työturvallisuuden ja työsuojelun edustamia henkilöitä.

Hankesuunnitelmatyön yhteydessä on laadittu Psykiatriatalon toiminnallinen suunnitelma (ks. liite 3), jossa on kuvattu tulevaisuuden toimintamallia ja käyty toimintayksiköittäin läpi tarvittavat tilat. Toiminnallisen suunnitelman perusteella on tehty luonnospiirustukset (ks. liite 4) yhdessä arkkitehtien kanssa. Hankesuunnitelmaluonnoksissa on selvitetty rakennushankkeen sopimista tontille, sen liikenne- ja huoltoyhteyksiä sekä toimintayksiköiden tavoitteellisia keskinäisiä yhteyksiä ja sijoittumista rakennusmassaan. Teknisen huollon ja ratkaisujen perusteita on myös selvitetty. Hankesuunnitelmaluonnosten ja -selvitysten mukaan rakennuksen sijoittaminen Puijon sairaalan tontille on toiminnallisesti, teknisesti ja maisemallisesti mahdollista. Kohdassa 6.2 on esitetty rakennuksen sijoittumisvaihtoehtoja tarkemmin.

Psykiatriatalon suunnittelua ohjaavat periaatteet ovat:

1. Avohoidon vahvistaminen
2. Maakunnan palvelurakenteen huomioiminen (erityisesti avohoidon) ja sairaalahoidon tarpeen minimointi maakuntatasolla
3. Potilaan ohjaaminen suoraan oikeaan hoitopaikkaan; ei sairaalan sisäistä jonottamista
4. Tilojen ja toimintojen vakiointi / yksiköillä yhtenäiset toimintatavat
5. Turvalliset toimitilat
6. Yhden hengen potilashuoneet
7. Laajennetut vastaanottoajat poliklinikoilla
8. Tehokkaat, muuntojoustavat tilaratkaisut (tulevaisuuden huomioiminen) => sisältää periaatteen yhteiskäyttöisyydestä (ei nimikoituja huoneita)
9. Hoitoprosessien kehittäminen (asiakas / potilas ensin)
10. Potilaiden ja henkilökunnan turvallisuuden huomioiminen
11. Digitalisaation maksimaalinen hyödyntäminen
12. Uudessa Psykiatriatalossa pyritään savuttomuuteen myös asiakkaiden ja potilaiden osalta. Rakennukseen ei suunnitella tupakkahuoneita ja tahdosta riippumattomassa hoidossa olevat potilaat voivat halutessaan tupakoida ulkoilupihalla tai turvaparvekkeella.

KYS uudistuu –hanke
KYS Psykiatriatalo-projekti

1.5 KYS uudistuu –hankkeen tavoitteet ja uusi toimintamalli

Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin kuntayhtymän hallitus ja valtuusto hyväksyivät Uusi Sydän – pääsairaalan uudistamisohjelman ja KYSin Master plan – päivityksen kokouksissaan 14.11.2016 (hallitus) ja 12.12.2016 (valtuusto). Psykiatriatalo-projekti tulee olemaan osa KYS Uudistuu –hanketta ja siten Psykiatriatalo-projektin tavoitteet tulevat osin KYS Uudistuu –hankkeesta. Tarkoitus on toimintamalleja yhdenmukaistamalla luoda rakenteita, joissa potilaan hoito toteutuu mahdollisimman laadukkaasti, tehokkaasti ja sujuvasti.

Kuva 3. KYS uudistuu-hankkeeseen kuuluvat projektit.

Psykiatriatalo-projektiin kuuluvat Mielenterveys- ja hyvinvointi palvelukeskuksen toimintojen nykyiset hajasijoitetut ja vanhanaikaiset tilat eivät mahdollista KYS uudistuu -hankkeen mukaisia tavoitteita uudesta poliklinikoiden ja vuodeosastojen toimintamallista.

2 PSYKIATRIAN UUDEN TOIMINTAMALLIN PROSESSIKUVAUKSET

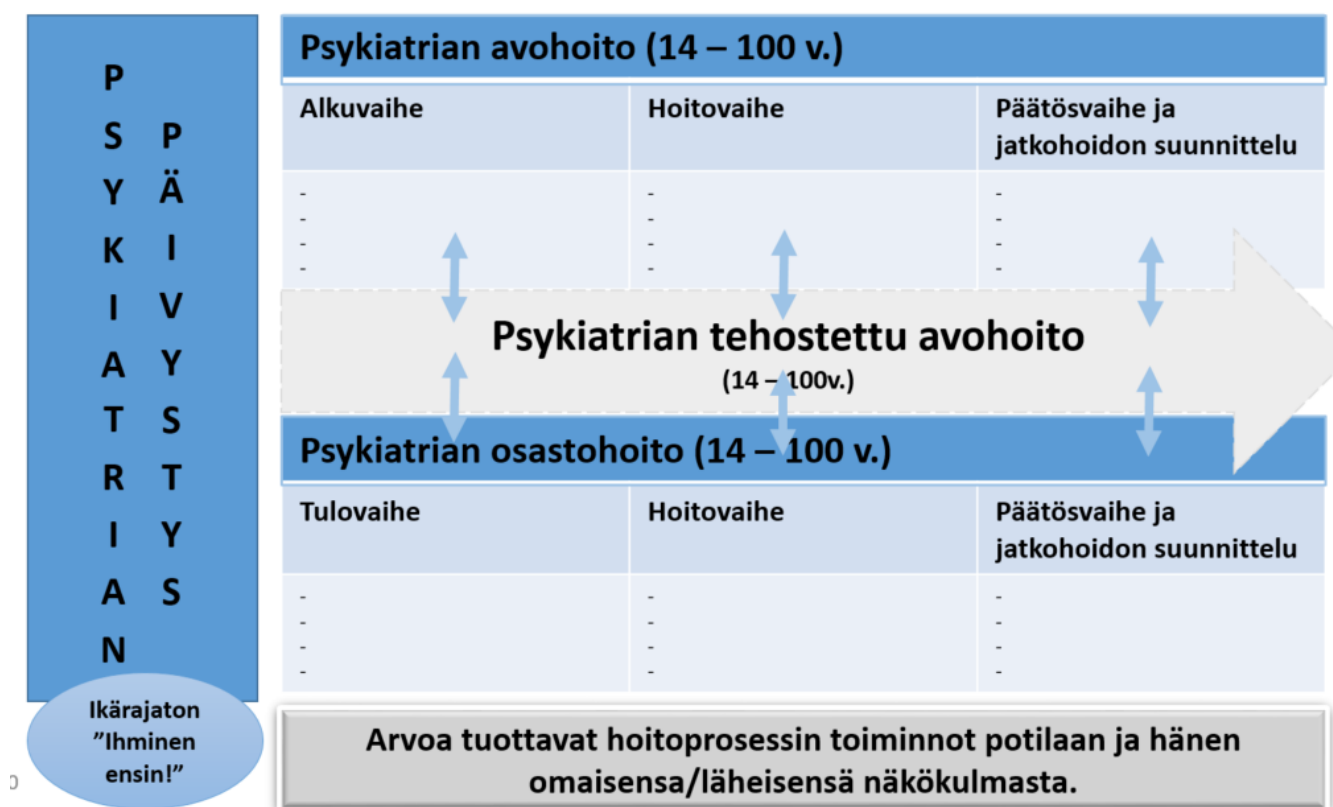
Uuden Psykiatriatalon rakentamisen myötä tarjoutuu mahdollisuus uudistaa potilaiden hoitoon ja henkilökunnan työskentelyyn liittyviä toimintamalleja ja prosesseja tarkoituksenmukaisemmiksi

KYS uudistuu –hanke
KYS Psykiatriatalo-projekti

sekä tehokkaammiksi. Uuden rakennuksen myötä saadaan tilatehokkuutta ja siten tilojen käyttöasteita nostettua nykyisiin käytössä oleviin tiloihin verrattuna.

Mielenterveys ja hyvinvointi PK 140

”Yhdessä olemme enemmän”

Kuva 4. Psykiatrian uusi toimintamalli kuvana.

Psykiatrian toiminnallisen suunnittelun aikana palvelulinjat ovat päivittäneet ja osin myös uudistaneet toimintaprosessejaan sekä potilas- että hoitotoimintojen näkökulmasta. Eri työryhmiin on henkilökuntaa osallistunut noin 100 eri henkilöä. Psykiatrian, niin kuin monen muunkin erikoisalan toimintaan, kuuluvat oleellisena osana kokemusasiantuntijat, potilasjärjestöt ja muu vapaaehtois-toiminta. Psykiatrian palvelualueen toiminnan suunnittelussa ja kehittämisessä on ollut mukana koulutettuja kokemusasiantuntijoita vuodesta 2018. Kokemusasiantuntijoita on ollut Psykiatriatalon prosessisuunnittelussa mukana 10 eri henkilöä. Tulevaisuudessa kokemusasiantuntijoiden ja

KYS uudistuu –hanke
KYS Psykiatriatalo-projekti

psykiatrian asiakasraadin asiantuntemusta tullaan hyödyntämään yhä enemmän. Siksi asiakasraadin, potilas- ja omaisjärjestöt sekä kokemusasiantuntijatoiminta ovat myös mukana uuden sairaalan suunnittelutyössä vahvasti. Vuodeosastotoimintojen ja Kuopiossa sijaitsevien avohoidon palvelujen keskittäminen Puijon sairaalan yhteyteen mahdollistaa toimivien palvelukokonaisuuksien luomisen. Tämän vuoksi toiminnan suunnittelun lähtökohtana on ollut psykiatrian uudisrakennus, johon kaikki nuoriso- ja aikuispsykiatrian toiminnot sijoittuvat. Keskittämällä mahdollistetaan tehokkaat hoitoprosessit, saadaan säästöjä tukipalveluissa, tilojen ylläpidossa, potilaskuljetuksissa ja muun muassa tieto- ja puhelinliikenteessä. Henkilökuntaresursseja voidaan suunnata avohoidon kehittämiseen ja laadukkaaseen toteuttamiseen. Hoitojaksot lyhenevät entisestään eli sairaalassa ollaan vain sairausjakson kriittisimmässä vaiheessa. Psykiatrisessa hoidossa on tavoitteena avohoitopainotteisuuden lisääminen ja vuodeosastohoitojen vähentäminen. Hoitomuotojen muutos näkyy jo vuoden 2013 suoriteluvuissa verrattuna vuoden 2010 lukuihin (taulukko 2).

Vuonna 2013 käytettiin pelkästään varaustyyppiä D = muu toiminta esim. silloin kun potilaalla oli samana päivänä kaksi käyntiä mutta eri työntekijät v. 2015 D jäi pois ja tilalle tulivat varaustyyppit H = hoidollinen lisäpalvelu ja X = lisäkäynti. Selittää osin tuon käyntimäärän suuren nousun vuodesta 2013 vuoteen 2015. Puhelut ovat nostaneet lukuja myös; esimerkkinä 3721 v. 2013 puhelut 1416 kpl ja v. 2015 4245 kpl.

Taulukko 2. Psykiatrian toimintalukuja vuosina 2010 – 2018. Cressida kaikki käynnit = sisältää myös ei tilastoitavat käynnit (esim. X lisäkäynnit). Tilastoinnin muutos käyntityyppien osalta v. 2014-2015.

TOIMINTALUVUT	2010	2013	2015	2016	2017	2018
Vuodeosastot, hoitopäivät aikuiset	23770	21245	21555	21192	22857	21385 (Assi)
Neuromodulaatio			2755	1818	1557	2080 (Cressida, kaikki käynnit)
Poliklinikkakäynnit KPK	24144	30520	51774	52787	53804	53318 (Cressida, kaikki käynnit)
Poliklinikkakäynnit Siilinjärvi	7639	11372	20623	20660	21658	20272 (Cressida, kaikki käynnit)
Vuodeosastot, hoitopäivät nuoret	3914	4830	4968	4946	4777	4559 (Assi)
Poliklinikkakäynnit nuoret 3703	6644	7157	10011	10474	11081	13183 (Cressida, kaikki käynnit)
Poliklinikkakäynnit nuoret 3722			3751	3920	3742	4277 (Cressida, kaikki käynnit)
Poliklinikkakäynnit nuoret 3727			4736	5594	6951	7451 (Cressida, kaikki käynnit)
Poliklinikkakäynnit nuoret yhteensä			18498	19988	21774	24911 (Cressida kaikki käynnit 3703,3722 ja 3727)

KYS uudistuu –hanke
KYS Psykiatriatalo-projekti

3 PROJEKTIIN KUULUVAT YKSIKÖT JA KUVAUS TILATARPEISTA

Psykiatriatalo-projektiin kuuluvat yksiköt ovat;

- KYS psykiatrian päivystys ja tehostettu avohoito
- KYS aikuispsykiatrian avohoito ja osastohoito
- KYS nuorisopsykiatrian avohoito ja osastohoito
- nuorten yhdistelmälaitos (Kuopion kaupunki)
- sairaalakoulu (Kuopion kaupunki)

Tuleva uusi psykiatrinen sairaala ei ole ensisijaisesti yksittäinen rakennus, vaan osa Kuopion yliopistollisen sairaalan palvelujärjestelmää. Tämän toiminnallisen tarvesuunnittelun yksi keskeinen ajatus on välttää olemassa olevien rakenteiden ja mallien ohjaavaa vaikutusta.

3.1 Tilatarveselvitys

KYS mielenterveys ja hyvinvointi palvelualueen toiminnasta tehtiin syksyllä 2018 nykytila-analyysi, jossa kartoitettiin toiminnan nykytila ja luotiin ymmärrys nykyisen toiminnan laajuudesta (PSSHP Psykiatrisen toiminnan nykytila-analyysi Delfoi Oy 9.11.2018). Analyysin tavoitteena oli mm. tunnistaa toiminnan kausivaihtelut ja ruuhkahuiput ja kuvattiin erilaisia potilaiden hoitoketjuja ja hoitoketjuihin sisältyviä vaiheita. Nykytilasta raportoitavat tulokset pohjautuivat potilastietojärjestelmästä kerättävään aineistoon. Lisäksi tavoitteena oli löytää lisäperusteluja siihen, mitkä toiminnot kannattaa siirtää uudisrakennukseen.

Nykytila-analyysistä kerätyn tiedon (päiväprofiili, käyntimäärät ja kestotiedot, tulevaisuuden näkymät ja kasvuprosentit, henkilömäärät ja tilatyypit) perusteella projektia jatkettiin psykiatriataloon sijoittuvan avohoidon tilatarvelaskennalla (Psykiatriatalon alustavan avohoidon huonemäärän kartoitus, tulokset 18.2.2019). Alla olevasta kuvasta käy ilmi laskentamallin kuvaus.

KYS uudistuu –hanke
KYS Psykiatriatalo-projekti

Laskentamallin kuvaus

Kuva 5. Kuvaus tilatarvelaskentamallista.

Avohoidon tilatarvelaskentaa tarkennettiin uudelleen vuoden 2020 alussa perustuen vuoden 2019 toimintalukuihin. KYSin avohoitokäynnit ovat kasvaneet viimeisen kymmenen vuoden aikana. Käyntien lisääntyminen johtuu kysynnän kasvusta ja toimintatapojen muutoksesta, jossa vuodeosastoilta on siirretty toimintoja avohoidossa toteutettavaksi. (UUSI SYDÄN Pääsairaalan uudistamisohjelma 2016) Pääsairaalan uudistamisohjelmassa (2016) on vastaanottohuoneiden käytölle asetettu tavoitteet, joiden perusteella vastaanottohuoneiden tarve määritellään. Hankkeessa on päädytty 70 %:n käyttöasteeseen poliklinikkatilojen osalta. Psykiatrian palvelualueen johto yhdessä toimialueensa toimijoiden kanssa tarkistivat vielä edellä mainitut tilatarvelaskennan tulokset toimintaan peilaten, jonka jälkeen saatiin tarvittava avohoidon tilamäärä.

Uudessa toimintamallissa yhteiskäyttöisiä vastaanottohuoneita käytetään pääasiassa vastaanotto-toimintaan ja muuhun välilliseen potilastyöhön voidaan käyttää yhteiskäyttöisiä lisätyöpuisteita. Näin voidaan vähentää tilatarvetta kokonaisuutena, kun vastaanottohuoneita ei varata toimintaan, joka ei sitä vaadi.

Tilatarvelaskennassa eroteltiin vastaanottotoiminnan yhteisesti sovitut tilatyypit, jotka ovat:

1. **Yksilöhuone**, jossa ammattilainen kohtaa potilaan ja mahdollisesti hänen omaisensa/läheisensä. Huoneessa on max. 3 henkilöä.

KYS uudistuu –hanke
KYS Psykiatriatalo-projekti

2. **Perhehuone**, jossa ammattilainen kohtaa potilaan ja hänen perheensä. Huoneessa on max. 6 henkilöä.
3. **Verkostuhuone**, jossa hoidetaan suuremmat potilastapaamiset. Huoneessa max. 12 henkilöä. Huoneita voidaan lisäksi käyttää neuvotteluhuoneina.
4. **Lisätyöpiste**, jossa hoidetaan muut kuin fyysiset potilasvastaanotot. Lisätyöpisteet voivat olla suljettuja erillisiä tai avoimia tiloja, joissa tehdään välillistä potilastyötä kuten kirjaamista, sanelua tai mahdollisesti potilaan etävastaanottoa digitaalisesti.

KYS mielenterveys ja hyvinvointi palvelualue on sopeuttanut toimintaansa huomioiden tulevaisuuden toimintamallit uudessa Psykiatriatalossa ja lakkauttanut päiväosastotoiminnan syyskuussa 2019 sekä vanhuspsykiatrian osastotoiminnan huhtikuussa 2020. Osastotoiminnan tilatarvelaskelma perustuu siten 77 sairaansijan ja 10 nuorten yhdistelmälaitoksen tilatarpeeseen.

3.2 Psykiatrian hallinto ja opetus

Psykiatrian hallinnossa ja opetuksessa työskentelee yhteensä 13 henkilöä, joilla nykyisin työtila on Puijon sairaalan rakennuksessa 5. Lisäksi rakennus 5:ssä sijaitsevat psykiatrian toiminnoista yleis-sairaалapsykiatrian poliklinikka, päihdepsykiatrian poliklinikka, vanhuspsykiatrian poliklinikka ja Kuopion psykiatrian keskuksen tehostettu avohoito. Tilasuunnittelun lähtökohtana on ollut, että hallinto ja opetuksen tilat tulevat sijaitsemaan edelleen rakennus 5:ssä.

Psykiatrian ja nuorisopsykiatrian erikoisalat kouluttavat 3. ja 4. vuosikurssilla olevat lääketieteen kandidaatit omalta osaltaan ja vuosikurssin keskikoko on 150-160 opiskelijaa. Luento-opetus annetaan yliopiston tiloissa elo-syyskuussa ja ryhmäopetusta annetaan kevätlukuvuoden loppuun saakka ilman taukoja. Lisäksi on seminaariopetusta lukuvuosien lopussa. Kandidaatit tutkivat potilaita poliklinikoilla ja osastoilla sekä osallistuvat päivystykseen lukukauden ympäri. Opettajat tapaavat opiskelijoita ympäri vuoden ja psykiatrian erikoisalalla on ollut syventävien töiden tekijöitä enemmän kuin millään muulla erikoisalalla jo vuosikausia. Opettajien työhön kuuluu myös tieteellisen tutkimuksen tekeminen ja tutkimusryhmiin osallistuminen. Opettajat hoitavat pääosin myös erikoistuvien lääkäreiden teoreettisen koulutuksen. Opettajat osallistuvat myös kliiniseen työhön. Jokainen opettaja tarvitsee oman työhuoneen, jossa hän tapaa opiskelijoita, valmistelee luentojaan ja muita esityksiään ja jossa hän pitää tarvitsemaansa käsikirjastoa. Kliininen työ voidaan tehdä muissa tiloissa.

Ryhmäopetuksia pidetään pahimmillaan kolmea ryhmää kerrallaan, joten noin 15 hengen ryhmätiloja pitää olla minimissään kolme. Erikoistuvia lääkäreitä opetetaan päivä/viikko ja tämä opetus on sovittavissa kolmeen ryhmätilaan tai opetus voidaan pitää muualla.

KYS uudistuu –hanke
KYS Psykiatriatalo-projekti

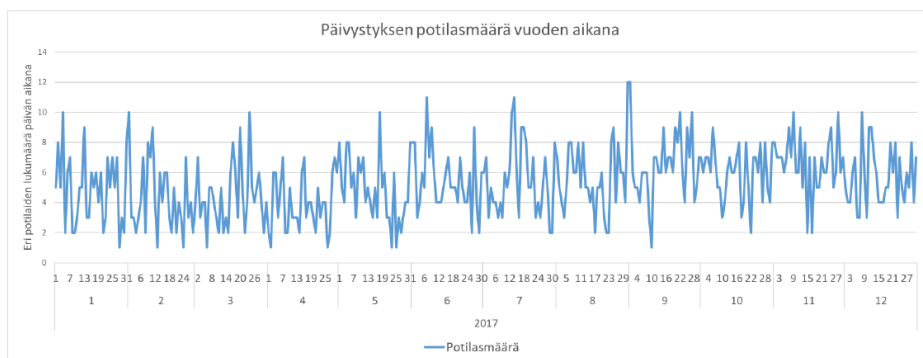
3.3 Psykiatrian päivystys ja tehostettu avohoito

Psykiatrasta päivystystoimintaa on psykiatrian päivystyksessä KYS:llä, KPK:lla, nuorisopsykiatrian poliklinikalla ja Julkulan sairaalassa. Prosessista on muodostunut hankalasti hallittava, henkilökunnan resurssia kuluttava ja potilaiden kannalta epätietoisuutta aiheuttava. Ongelmia syntyy myös yhteistyökumppaneiden kannalta. Potilas siirtyy nyt usein paikasta toiseen ja tästä on potilaalle seurauksena organisaatiolähtöinen viive, mikä voi kestää tunteja ennen ongelman ratkaisua. Tehostettu avohoito on osa avohoidossa annettavaa palvelua. Tehostettua avohoidoa annetaan Kuopion psykiatrian keskuksessa, Siilinjärven psykiatrian poliklinikalla ja nuorisopsykiatrian avohoidossa ja juuri aloitettuna Puijon sairaalassa vanhuspsykiatrian konsultaatiotiimissä. Tehostetun avohoidon työryhmät tarjoavat akuuttipsykiatrasta avohoidoa, tehostaa tukien muuta potilaan psykiatrasta hoitoa joustavin ja liikkuvien menetelmin.

3.3.1 Psykiatrian päivystyksen nykyinen toiminta ja tilat

Nykyisessä päivystystoiminnassa on ollut vaihtelua niin vuorokaudenajan, potilaan hoitopaikan kuin iänkin suhteen. Nämä erilaiset päivystysjärjestelyt ovat olleet haasteena myös kysynnän ja tarjonnan suhteen ja moneen paikkaan resursoitu päivystysvalmius ei kohtaa kysynnän kanssa. Nykytila-analyysin mukaan vuonna 2017 KYS:n yhteispäivystyksen suoritteisiin kirjattiin 1270 eri psykiatrian potilasta. Näistä potilaista 75%:a on käynyt vain kerran yhteispäivystyksessä vuoden aikana ja 5%:a useammin kuin 3 kertaa vuoden aikana. Keskimäärin arkipäivisin potilaita oli 3,3, lauantaisin 3 ja sunnuntaisin 2,8. Päivystystyöryhmällä on nykyisin käytössään tila yhteispäivystyksen tilojen yhteydessä.

Suoritteet PSSHP:n yhteispäivystyksessä

- Yhteispäivystyksen suoritteisiin on kirjautunut noin 1270 potilasta
 - 75% potilaista on käynyt vain kerran yhteispäivystyksessä vuoden aikana
 - 5% on käynyt useammin kuin 3 kertaa vuoden aikana. Ja yksittäisiä potilaita on saattanut käydä jopa 35 kertaa vuoden aikana

Kuva 6. Suoritteet PSSHP:n yhteispäivystyksessä vuonna 2017.

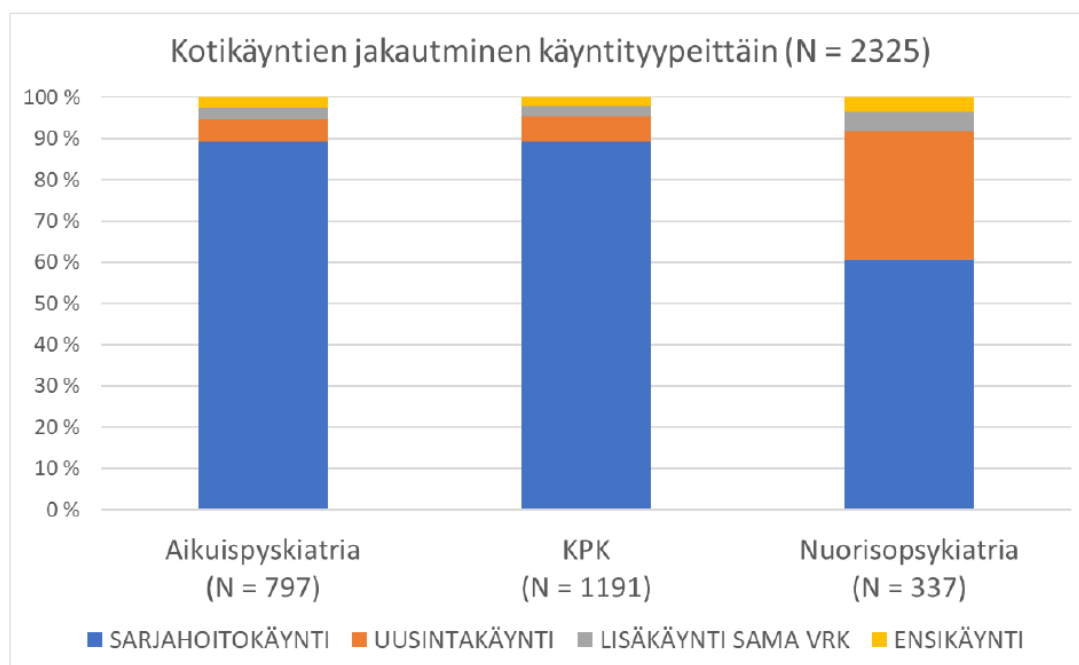
KYS uudistuu –hanke
KYS Psykiatriatalo-projekti

3.3.2 Tehostetun avohoidon nykyinen toiminta ja tilat

Kuopion psykiatrian keskuksen tehostetun avohoidon työryhmän työmuotoina ovat yksilö-, perhe- ja verkostotapaamiset sekä tukipuhelut. Tehostettu työryhmä vastaa myös erityisvalvontaa vaativista injektiohoidoista. Työryhmä toimii ma - to klo 8 – 15.30, pe klo 8 -15 ja la - su 9 – 17. Kuopiossa sijaitsevaan työryhmään kuuluu 2 lääkäriä, sosiaalityöntekijä, apulaisosastonhoitaja ja 10 hoitajaa. Työryhmällä on käytössään nykyisin tiloja yhteensä 213 m2 Puijon sairaalan 5 rakennuksessa ja huoneita työryhmällä on käytössään 13 kappaletta.

Tehostetun avohoidon työryhmään potilaat ohjautuvat pääosin R1-lähetteellä (vastaanotto 1-7-vrk sisällä) esimerkiksi psykiatrian päivystysryhmästä, KPK:lta, terveystieteidenkeskuksesta, työ- ja opiskelijaterveydenhuollosta, yksityissektorilta ja psykiatrian osastoilta. Tehostettu avohoito antaa nopeaa ja tiivistä kriisiluonteista apua potilaille, jotka eivät tarvitse osastohoitoa, mutta eivät toisaalta pysty asioimaan poliklinikalla. Valtaosa toiminnasta on elektiivistä ajanvarausvastaanottotyötä ja se sisältää liikkuvan (=kotona) ja joustavan työtavan.

KPK:n tehostetun avohoidon poliklinikkakäyntien summa vuonna 2017 oli yhteensä n. 2 800 käyntiä. Potilasvastaanottoihin käytettyjen huoneiden käyttöasteet nykytila-analyysin tulosten perusteella oli 35 %:a.

Kuva 7. Tehostetun avohoidon kotikäynnit vuonna 2017.

KYS uudistuu –hanke
KYS Psykiatriatalo-projekti

3.3.3 Psykiatrian päivystyksen ja aikuispsykiatrian tehostetun avohoidon toimintamalli ja tilat tulevaisuudessa

Päivystysprosessi on usein potilaan ensimmäinen kohtaaminen psykiatrian kanssa ja siksi sen tulisi sujua joustavasti. Prosessin tuloksellisuuden näkökulmasta paras on keskitetyn päivystyksen malli. Se vapauttaa resurssia toimivan prosessin luomiseksi, mutta ei vaadi lisää resurssiallokointia verrattuna nykytilanteeseen. Yhdistetyssä psykiatrian päivystyksen ja tehostetun avohoidon työryhmässä työskentelee yhteensä 20 hoitajaa ja lääkäreitä on 2-3. Työryhmässä työskentelee lisäksi yksi sosiaalityöntekijä.

Uudessa päivystysprosessissa kysyntä ja tarjonta ovat tasapainossa ja se on tasapuolinen kaikille käyttäjille. Prosessi suunnitellaan potilaslähtöiseksi, tasalaatuiseksi ja potilasturvalliseksi. Päivystys on avoinna 24/7/365. Päivystysprosessi toimii parhaiten potilaan näkökulmasta, kun päivystysvastaanottotoimintaa on Puijon sairaalassa ja Psykiatriatalossa. Psykiatriatalossa toimii sairaalaan tulevien potilaiden vastaanotto ja yöaikainen vastaanotto klo 21-07. Valtaosa potilaista asioi Puijon sairaalan yhteispäivystyksessä. Päivystyspisteiden välimatka on lyhyt ja se mahdollistaa henkilökunnan joustavan liikkumisen niiden välillä kysynnän mukaisesti. Päivystysprosessin läpimenoajaksi asetetaan **kolmen** tunnin tavoite.

Päivystysprosessi koostuu neljästä toisiaan seuraavasta vaiheesta:

1. Päivystysprosessi käynnistyy yhteydenotolla hoitokoordinaattoriin, jonka tehtävänä on koordinoida päivystysprosessia.
2. Hoitokoordinaattori vastaa palveluohjauksesta ja ohjaa potilaan päivystykseen ja ilmoittaa tarpeen mukaan ensin joko päivystävälle hoitajalle, päivystävälle lääkärille tai sosiaalityöntekijälle.
3. Päivystysvastaanotto toteutetaan KYS:n yhteispäivystyksessä tai Psykiatriatalossa jäljempänä kuvatuin kriteerein.
4. Päivystysprosessi päättyy, kun hoidon tarpeen arviointi ja jatkohoitosuunnitelma on tehty ja järjestetty. Päivystykselliset hoidon tarpeen arviot koskevat potilaita, jotka kärsivät psykoottisista oireista, vaikeista mielialaoireista, itsetuhoisuudesta ja avohoidossa olevista potilaista, joilla on hoidon tehostamisen tarvetta. Viimeksi mainitut potilaat pyritään hoitamaan pääsääntöisesti omalla poliklinikallaan.

Tulevaisuudessa tehostetun avohoidon tukea tarvitsevien potilaiden määrä tulee kasvamaan, kun sairaalahoidon määrä vähenee. Nykyinen KPK:n tehostetun hoidossa olevien potilasmäärä on 130 ja määrän oletetaan kasvavan Psykiatriatalossa 200 potilaaseen. Konsultaatiopuhelintyö siirtyy hoitokoordinaattorille, mutta potilailla säilyy mahdollisuus puhelinkontaktiin työntekijöiden kanssa. Toiminta-aika on läpi viikon klo 8-21.

Laskutusosoite

POHJOIS-SAVON
SAIRAANHOITOPUOLIN KY
PL 900
70029 KYS

Posti- ja käyntiosoite

PUIJON SAIRAALA
KAARISAIRAALA
PL 100
70029 KYS
Puijonlaaksontie 2
Kuopio

SÄDESAIRAALA
PL 100
70029 KYS
Kelkkailijantie 7
Kuopio

ALAVAN SAIRAALA
PL 200
70029 KYS
Kaartokatu 9
Kuopio

JULKULAN SAIRAALA
PL 300
70029 KYS
Puijonsarventie 60
Kuopio

KUOPION
PSYKIATRIAN KESKUS
PL 400
70029 KYS
Viestikatu 1-3
Kuopio

Vaihde (017) 173 311
etunimi.sukunimi@kuh.fi
Y-tunnus 0171495-3

KYS uudistuu –hanke
KYS Psykiatriatalo-projekti

Tehostettu avohoito kehittää edelleen tehostamalla kuntouttavaa työtettä, jota tarjotaan vaikeasti oireileville ja huonosti hoitoon sitoutuville potilaille. Tällä hoitomuodolla voidaan vähentää sairaalahoitoa. Potilaiden hoidossa korostuu saumaton yhteistyö potilaan verkostojen kanssa, joten he ovat mukana potilaan hoidossa selvästi enemmän kuin muiden potilaiden kohdalla. Koska potilaiden hoitajaksot ovat pitkiä, hoidon toteuttamista varten laaditaan hoitosuunnitelma ja sitä arvioidaan ja korjataan säännöllisin väliajoin.

Akuuttipsykiatrian linja pitää sisällään psykiatrian päivystyksen, tehostetun avohoidon sekä akuutti-psykiatrian osaston. Akuutissa kriisissä olevalle potilaalle tarjotaan mahdollisuus lyhytkestoiseen, 1-3 vrk mittaiseen kriisihoitoon sairaalan akuuttiosastolla. Nämä hoitopäivät suunnitellaan potilaille, joiden kriisitilanteen oletetaan helpottuvan nopeasti sairaalaosaston antaman tuen ja turvan avulla. Tehostetun avohoidon henkilökunta voi sisäänkirjoittaa potilaan osastolle yhteistyössä hoitokoordinaattorin kanssa. Päivystysprosessin sujuvuuden vuoksi akuuttiosaston tilat tulisi sijoittaa mahdollisimman lähellä päivystyksen ja tehostetun työryhmän tiloja. Alla on kuvattu työryhmän tarvitsemat tilat potilasvastaanottoon.

	Lisätyöpiste	Yksilöhuone 12m2	Perhehuone 16m2	Verkostohuone 20m2	Vastaanotto- huoneita yhteensä
Päivystys/tehostettu avohoito	10	4	1	2	7

Vastaanottohuoneiden lisäksi tarvitaan asiakkaiden käyttöön tarkoitetut wc- ja odotustilat. Työryhmän toiminta tarvitsee lisäksi erilaisia kokous- ja ryhmätiloja ja niissä hyödynnetään muita varattavia tiloja. Lisäksi hyödynnetään muita Puijon sairaalan varattaviin tiloihin. Henkilökunnan tarvitsemat wc- ja taukotilat suunnitellaan kerroksissa kokonaisuus huomioiden. Nykytilaan verrattuna työryhmän koko laajenee ja tilatehokkuus paranee. Yhdistetyn psykiatrian päivystyksen ja tehostetun avohoidon työryhmän tilatarve on arvioitu olevan yhteensä n. 200 m2.

3.4 Psykiatrian avohoito

Psykiatrian avohoito pitää sisällään poliklinikoilla tapahtuvan ajanvaraukseen perustuvan vastaanottotoiminnan, niin sanotun elektiivisen vastaanottotoiminnan. Poliklinikat toimivat Kuopiossa ja Siilinjärvellä. Kuopiossa sijaitsevilla poliklinikoilla vastaanottotoimintaa toteutetaan nuorisopsykiatrian poliklinikalla, Kuopion psykiatrian keskuksessa, yleissairaalapsykiatrian poliklinikalla ja päihdepsykiatrian poliklinikalla. Palveluihin hakeudutaan lähetteellä. Vastaanotot toimivat nykyisin pääsääntöisesti ma-to klo 8–15.30, pe klo 8–14.45.

KYS uudistuu –hanke
KYS Psykiatriatalo-projekti

3.4.1 Aikuispsykiatrian avohoidon nykyiset tilat ja toiminta

Aikuispsykiatrian poliklinikat sijaitsevat Kuopiossa Puijon sairaalassa rakennuksessa 5 ja Viestikadulla KPY Novapoliksen rakennuksessa. KYSin pääsairaalassa rakennus 5:ssä sijaitsevat yleissairaalapsykiatrian (YSP) poliklinikka ja päihdepsykiatrian poliklinikka. Vanhuspsykiatrian tiimi toimii osana yleissairaalapsykiatrian poliklinikkaa. Kuopion psykiatrian keskuksen (KPK) tiimit ovat toimineet Novapolikselta vuokratuissa tiloissa toukokuusta 2018 lähtien Aluehallintoviraston asetettua aikaisemmat Kotkankalliontiellä olevat vuokratilat käyttökieltoon rakennuksen kunnosta johtuvan terveysvaaran vuoksi.

Nykytilanteessa lähes jokaisella työntekijällä on oma työhuone psykiatrian poliklinikoilla ja ongelmaksi on muodostunut vastaanottotilojen (työhuoneiden) riittämättömyys esim. uusille työntekijöille tai työharjoittelussa oleville opiskelijoille. Vastaanottoon tarkoitettuja työhuoneita on KPK:lla yhteensä 83 kappaletta, yleissairaalapsykiatrian poliklinikalla 35 kappaletta (sisältäen vanhuspsykiatrian tiimin) ja päihdepsykiatrian poliklinikalla 10 kappaletta. Tilat ovat nykyisin hyvin alhaisella käyttöasteella ammattilaisen ollessa poissa esim. koulutuksessa tai lomalla. Potilasvastaanottoihin käytettyjen huoneiden käyttöasteet nykytila-analyysin tulosten perusteella vaihtelivat 9 % - 28 %:n välillä.

Nykyinen käytäntö on hyvin joustamaton ja vastaanottotoiminnan suunnittelu hyvin työntekijälähtöistä. Psykiatrian ammattilainen vastaanottaa potilaan huoneessaan ja tekee erilaiset välilliset potilastyöhön liittyvät tehtävät samassa huoneessa. Huoneessa voidaan tavata potilasta yksilötapaamisena, perhe- tai verkostotapaamisena riippuen huoneen koosta. Potilasvastaanottoon voi olla osallisena useampi ammattilainen yhtä aikaa, jolloin näiden muiden omat työhuoneet ovat vastaanoton, neuvottelun tai verkostotapaamisen aikana tyhjinä. Tutkimusjakso koostuu ensikäynnistä, jatkokäynneistä ja päätöskäynnistä ja sen kesto on maksimissaan kolme kuukautta ja sisältää maksimissaan viisi käyntiä. Hoidon kiireellisyyttä arvioidaan tutkimusjakson aikana, ja tutkimuskäynnit ovat sinällään myös hoidollisia ja potilas saa sinä aikana tarvitsemaansa lääkehoitoa. Työ- ja toimintakyvyn arvioimiseksi voidaan tehdä lisäksi erityistyöntekijöiden tutkimuksia. Tutkimusjakson aikana hyödynnetään potilaan täyttämiä sähköisiä kyselylomakkeita ja esitietolomaketta.

3.4.2 Psykiatrian avohoidon toimintamalli ja tilat tulevaisuudessa

Aikuispsykiatrian avohoidon prosessin muodostavat Kuopion psykiatrian keskuksen potilaiden hoito, päihdepsykiatrian potilaiden hoito ja yleissairaalapsykiatrian potilaiden hoito. Tulevassa Psykiatriatalossa annetaan kaikki Kuopion alueen erikoissairaanhoiton poliklinikkapalvelut. Työturvallisuus paranee oleellisesti, joten joillakin poliklinikoilla voidaan tarjota vastaanottoja klo 18 saakka. Kysyntää ja tarvetta on eniten Kuopion psykiatrian keskuksen (KPK) työssä käyvillä potilailla

Laskutusosoite

POHJOIS-SAVON
SAIRAANHOITOPUOLIN KY
PL 900
70029 KYS

Posti- ja käyntiosoite

PUIJON SAIRAALA
KAARISAIRAALA
PL 100
70029 KYS
Puijonlaaksontie 2
Kuopio

SÄDESAIRAALA
PL 100
70029 KYS
Kelkkailijantie 7
Kuopio

ALAVAN SAIRAALA
PL 200
70029 KYS
Kaartokatu 9
Kuopio

JULKULAN SAIRAALA
PL 300
70029 KYS
Puijonsarventie 60
Kuopio

KUOPION
PSYKIATRIAN KESKUS
PL 400
70029 KYS
Viestikatu 1-3
Kuopio

Vaihde (017) 173 311
etunimi.sukunimi@kuh.fi
Y-tunnus 0171495-3

KYS uudistuu –hanke
KYS Psykiatriatalo-projekti

ja nuorisopsykiatrian poliklinikan potilaiden hoidossa mukana olevilla vanhemmilla, jotka ovat itse työelämässä.

Vastaanottohuoneiden käyttöä ensisijaisesti vastaanottotoimintaan tukee hankittavaksi suunniteltu tilojen varausjärjestelmä, jossa ajanvaraus sitoo henkilö- ja tilaresurssit ja toisaalta kunkin päivän vapaat tilat ovat poliklinikkatoiminnan suunnittelijan ja ajanvaraajan käytössä. Tällä toimintamallilla vähennetään sellaista poliklinikkatilojen käyttöä, joissa nykytilanteessa vastaanottohuoneessa otetaan vastaan vain muutama potilas päivässä.

Alla on kuvattu aikuispsykiatria poliklinikoiden potilastyön tarvitsemat tilat.

	Hal- linto/sih- teeri	Lisätyö- piste	Yksilö- huone 12m2	Perhe- huone 16m2	Verkosto- huone 20m2	VO-huo- neita yh- teensä	VO-huo- neita ny- kyisin
KPK	8+3	48	20	24	8	52	83
Päihdepsy- kiatria	1	7	5	2		7	10
Yleissairaa- lapsykiatria	3+1	17	10	8		18	35
Yhteensä		72	35	34	8	77	128

Vastaanottohuoneiden lisäksi tarvitaan asiakkaiden käyttöön tarkoitetut wc- ja odotustilat. Työryhmän toiminta tarvitsee lisäksi erilaisia kokous- ja ryhmätiloja ja niissä tukeudutaan muihin Psykiatriatalon yhteisiin varattaviin neuvottelutiloihin. Lisäksi hyödynnetään muita Puijon sairaalan varattaviin tiloihin. Henkilökunnan tarvitsemat wc- ja taukotilat suunnitellaan kerroksiin kokonaisuus huomioiden.

3.5 Psykiatrian osastohoito

Nuoriso- ja aikuispsykiatrian erikoissairaanhoidon osastohoitopalvelut on tarkoitettu potilaille, joilla on vakavia psyykkisiä ongelmia sekä toimintakyvyn vakava alenema ja joita ei voida pelkäästään avohoidon keinoin hoitaa. Neuromodulaatioryhmä tarjoaa palveluja sekä sairaalan että avohoidon potilaille. Sairaalakoulua käyvät peruskouluikäiset nuoret, jotka ovat hoidossa nuorisopsykiatrialla joko avohoidossa tai osastohoidossa.

KYS uudistuu –hanke
KYS Psykiatriatalo-projekti

3.5.1 Aikuispsykiatrian osastohoidon nykyiset tilat ja toiminta

Psykiatrinen osastohoito toteutetaan nykyisin Julkulan sairaalassa. Sairaalan päärakennus on valmistunut 1959 ja vuonna 1968 päärakennuksen yhteyteen valmistuivat hallintorakennus A5 ja liikuntasalirakennus A6. Julkulan sairaala on oman aikakautensa tuote. Sairaalan rakentamisen aikaan oli tyypillistä, että psykiatrisista häiriöistä kärsivät eristettiin muista sairaista ja että sairaalat rakennettiin erilleen muusta terveydenhuollosta. Tämä on vanhanaikaista ja potilasta leimaavaa hoitaa yhtä erikoissairaanhoidon potilasryhmää erillään muista potilaista. Mielenterveys- ja päihdepotilaiden kohtelun on oltava yhdenvertaista kaikkien muiden potilaiden kanssa.

Sairaansijoja Julkulan sairaalassa oli 89 (2009-2020) ja sairaansijat vähennettiin vanhuspsykiatrian osaston lakkauttamisen myötä 77:ään. Osastojen keskimääräinen täyttöaste on ollut varsin korkea ja potilasmäärät ovat vaihdelleet 55 – 100 potilaan välillä. Nykytila-analyysin mukaan vuonna 2017 Julkulan sairaalassa hoidettiin 1207 eri potilasta, joille kertyi nettohoitopäiviä yhteensä 27 860. Osastohoitojaksoja oli yhteensä 2290 kappaletta. Erot osastojen täyttöasteissa ovat varsin suuret ja ylipaikkojen osuus korostuu varsinkin osastokohtaisessa tarkastelussa. Pääasiassa osastoille saavutaan vapaaehtoisesti tai läheteellä tahdosta riippumatta. Yhteensä n. 550 potilasta on saapunut M1 läheteellä (tahdosta riippumattoman hoidon lähete). Suurin osa potilaista saapuu päivystyksellisinä osastohoitoon.

Kuva 8. Julkulan sairaalan osaston keskimääräinen täyttöaste v. 2017.

KYS uudistuu –hanke
KYS Psykiatriatalo-projekti

Julkulan sairaalan osastojen välillä tehdään nykytilanteessa paljon osastojen sisäisiä potilassiirtoja. Siirtoja osastojen välillä oli vuonna 2017 yhteensä 398 kappaletta. Eniten siirtoja tapahtuu akuutti-osastolta mielialahäiriöiden osastolle (72 kpl), psykoosiosastojen välillä (65 kpl) ja nuoriso-osastojen välillä (53 kpl).

		Minne								
		Akuutti- osasto	Mieliala- häiriöiden hoito-osasto	Nuoriso- psykiatrian akuuttiosasto	Nuoriso- psykiatrian tutkimus- ja hoito-osasto	Psykoosi- osasto 1	Psykoosi- osasto 2	Päihde- psykiatrian osasto	Vanhus- psykiatrian osasto	Yleissairaala- psykiatrian päiväosasto
Mistä	Akuuttiosasto	0	72	0	0	15	26	6	16	1
	Mielialahäiriöiden hoitoosasto	7	0	0	0	8	2	0	0	2
	Nuorisopsykiatrian akuuttiosasto	0	0	1	53	1	0	0	0	0
	Nuorisopsykiatrian tutkimus- ja hoitoosasto	0	0	14	1	0	0	0	0	0
	Psykoosiosasto 1	13	29	0	0	4	65	6	17	0
	Psykoosiosasto 2	1	0	0	0	15	0	0	0	0
	Päihdepsykiatrian osasto	2	1	0	0	2	4	0	0	0
	Vanhuspsykiatrian osasto	3	0	0	0	4	0	0	2	0
	Yleissairaala-psykiatrian päiväosasto	5	0	0	0	0	0	0	0	0

Kuva 9. Siirrot osastojen välillä yhden hoitojakson aikana.

Nykyisin kaikki M1-lähetteellä hoitoon tulevat potilaat, ns. tahdosta riippumaton hoito, ohjataan pääsääntöisesti samalle osastolle, aikuiset akuuttiosastolle 2712 ja nuoret osastolle 2740. Nämä osastolle ohjatut potilaat ovat usein rauhattomia ja sekavia. Nykyisten vanhanaikaisten tilojen jakaminen ei onnistu, ja näin ollen potilaiden rauhoittaminen tiloja jakamalla on nykyisellään mahdotonta. Rauhallinen hoitoympäristö vähentää tutkitusti potilaiden levottomuutta sekä tästä johtuvia potilaisiin kohdistuvia pakkotoimia.

Useissa psykiatrian alan tutkimuksissa on tullut esille, että sairaalan turvallinen hoitoympäristö on tärkeää potilaille. Osastopaikan vaihtuminen toiselle osastolle vähentää potilaan turvallisuuden tunnetta. Osastosiirto voidaan nähdä riskinä potilaan onnistuneelle osastohoidolle ja hoitoa pitkitävänä tekijänä.

Psykiatrisena sairaalana Julkulan sairaala ei enää vastaa tämän päivän vaatimuksia. Sairaalan tilat eivät enää täytä toiminnan asettamia edellytyksiä. Uuden sairaalan rakentamisen myötä tarjoutuu mahdollisuus uudistaa potilaiden hoitoon ja henkilökunnan työskentelyyn liittyviä toimintamalleja ja prosesseja tarkoituksenmukaisemmiksi sekä tehokkaammiksi.

KYS uudistuu –hanke
KYS Psykiatriatalo-projekti

Kuva 10. Sairaalan osaston käytävä. Kuva 11. Potilashuone.

Kuva 10. Julkulan laitosmainen sairaalaympäristö. Modernin sairaalan suunnittelua ohjaa inhimillisyyss, joka välittää hoidon arvomaailmaa.

Kuva 11. Julkulan sairaalan potilashuoneet ovat kahden hengen huoneita. Potilaalla ei ole hoidon aikana mahdollisuutta yksityisyyteen missään nykyisissä tiloissa. Potilaiden wc- ja peseytymistilat ovat yhteiskäyttöisiä muiden potilaiden kanssa ja ne sijaitsevat osaston käytävän varrella.

3.5.2 Osastohoidon toimintamalli tulevaisuudessa

Prosessikuvaus koskee kaikkea palvelukeskuksessa annettavaa osastohoitoa, josta valtaosa toteutetaan tahdosta riippumatta. Psykiatriatalon sairaansijamäärä on 77 + 10 nuorten yhdistelmälaikoksen paikkaa. Osastot palvelevat koko maakunnan alueen tahdosta riippumatonta hoitoa tarvitsevia potilaita. Psykiatriatalon osastohoidon prosessin kulmakivi on se, että osastohoitoon pääsyn tulee olla viiveetöntä. Hoitojakso suunnitellaan tavoitteelliseksi ja potilaan on voitava saada avohoitoa heti, kun osastohoito on loppunut.

Laskutusosoite

POHJOIS-SAVON
SAIRAANHOITOPIIRIN KY
PL 900
70029 KYS

Posti- ja käyntiosoite

PUIJON SAIRAALA
KAARISAIRAALA
PL 100
70029 KYS
Puijonlaaksontie 2
Kuopio

SÄDESAIRAALA
PL 100
70029 KYS
Kelkkailijantie 7
Kuopio

ALAVAN SAIRAALA
PL 200
70029 KYS
Kaartokatu 9
Kuopio

JULKULAN SAIRAALA
PL 300
70029 KYS
Puijonsarventie 60
Kuopio

KUOPION
PSYKIATRIAN KESKUS
PL 400
70029 KYS
Viestikatu 1-3
Kuopio

Vaihde (017) 173 311
etunimi.sukunimi@kuh.fi
Y-tunnus 0171495-3

KYS uudistuu –hanke
KYS Psykiatriatalo-projekti

Osastohoidon toimintaa koskevat yleiset periaatteet:

1. Osastohoito alkaa avohoidon, akuuttiyksikön ja osaston yhteisen arvioinnin perusteella, myös päivystyksellisesti.
2. Potilaan hoitojaksolla ei tapahdu osastosiirtoja, osastoilla ei ole yläikärajaa nuoriso-osastoja lukuun ottamatta, vaan hoitopaikka määräytyy potilaan ajankohtaisesti tarvitseman hoidon mukaisesti.
3. Potilaan hoitosuunnitelma on hoitosuosituksen mukaista. Osaston tarjoama hoito ja tilat on suunniteltu suosituksen mukaisesti.
4. Potilaan hoitoa osastolla arvioidaan yhdessä avohoidon ja omaisten/verkoston kanssa, etäyhteyksiä käytetään tarpeen mukaan.
5. Osastohoidon aikana käytetään tehokkaasti teknologian keinoja viestinnässä, yhteydenpidossa ja hoidon apuvälineenä. Potilashuone on toiminnallisesti ja teknologisesti suunniteltu siten, että esim. yksilöhoito- ja lääkärinkiertokeskustelu tapahtuvat potilashuoneessa.
6. Potilaan terapeutin avohoito jatkuu osastojakson aikana.
7. Osastojen hoitoajat ovat mahdollisimman lyhyet, kotiutuksen apuna käytetään kotiutusjärjestelijää ja esim. tarvittaessa tiivistä työryhmätyöhön perehtynyttä avohoittoa, tehostettua avohoittoa, kuntouttavaa avohoittoa.

Osastohoitoa tarjotaan Psykiatriatalossa aikuisille ja nuorisoikäisille potilaille. Aikuisille varataan yhteensä 57 sairaansijaa viidessä moduulissa (12+12+12+12+9 ss). Kaikilla osastoilla on omat ulkoiluparvekkeet, jossa potilaat voivat ulkoilla oman aikataulunsa mukaisesti. Ulkoiluparvekkeet tulevat olemaan savuttomia. Parvekkeiden lisäksi potilailla on mahdollista ulkoilla turvallisesti rakennuksen katolle rakennettavalla kattoterassilla. Kattoterassi tulee sisältämään virkistymisen ohella myös toiminnallisia elementtejä kuten ulkoliikuntavälineitä. Tavoitteena on luoda ympäristö, joka tukee ja harjoittaa potilaan toiminnallisuutta. Potilailla on laajemmin ulkoiluun käytettävissä sairaalan lähiympäristön, kuten Puijonlaakson ulkoilumahdollisuudet.

Kaikki potilashuoneet ovat yhden hengen huoneita ja niiden yhteydessä on huonekohtaiset wc- ja suihkutilat. Moduuleihin suunnitellaan yhteisiä tiloja, kuten monitoimihuoneet, toimistotiloja, olohuone- ja ruokailutiloja. Kaikki potilaat ruokailevat yhteisessä ruokailutilassa, mikä on potilaan toimimisen ja kuntoutumisen kannalta tärkeä osa päivittäistä toimintaa. Suljetuista osastokanslioista luovutaan ja tilalle suunnitellaan avoimia hoitaja-asemia, joilla osaltaan lisätään hoitohenkilökunnan läsnäoloa potilaiden kanssa.

KYS uudistuu –hanke

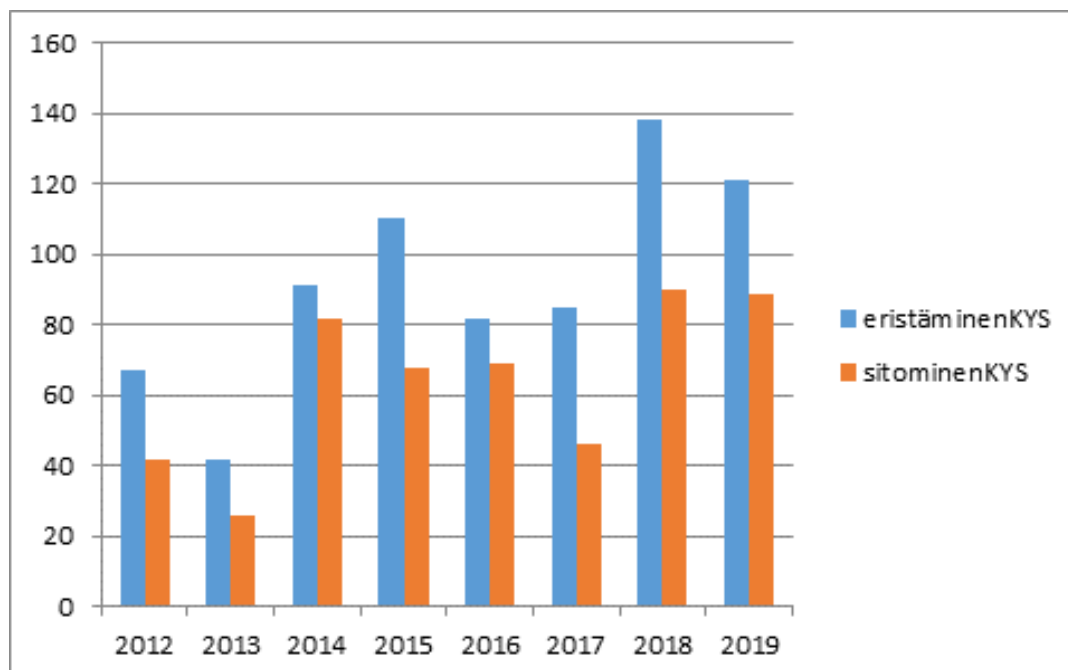
KYS Psykiatriatalo-projekti

Psykiatriatalon aikuispsykiatrian 57 sairaansijat kerroksittain ja osastoprofiilit

Sairaala kerros	24 sairaansijaa • Turvamoduuli (aikuiset) • Akuutinhoidon moduuli • Vaativan hoidon moduuli
Sairaala kerros	33 sairaansijaa • Psykoosisairauksien moduuli • Mielialahäiriöiden moduuli • Neuropsykiatristen häiriöiden moduuli • Neuromodulaatio

3.5.3 Turvamoduulin toimintamalli tulevaisuudessa

KYS Julkulan psykiatrinen sairaala on vastannut vuodesta 2019 lähtien koko maakunnan tahdosta riippumattomasta hoidosta. Psykiatrisessa hoidossa on viime vuosina panostettu pakkotoimien vähentämiseen. Esimerkiksi henkilökuntaa on koulutettu vuodesta 2016 alkaen aggression hoidolliseen hallintaan ja potilaiden kohtaamiseen. Edellä mainituista toimista huolimatta leposide- ja huone-eristykset eivät ole vähentyneet toivotulla tavalla ja niihin joudutaan turvautumaan edelleen liian usein (kuva 11).

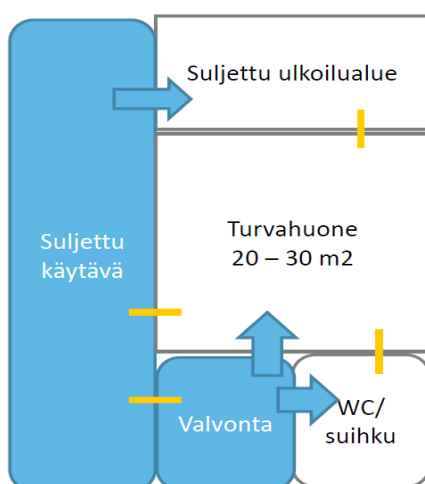
Kuva 12. Eristäminen ja sitominen KYS psykiatrialla v. 2012-2019.

KYS uudistuu –hanke
KYS Psykiatriatalo-projekti

Uutena osastohoidon toimintamallina otetaan käyttöön turvamoduuli-toimintamalli, joka mahdollistuu uusien tilojen myötä. Toimintamalli syrjäyttää nykyisin psykiatriassa käytössä olevat eristämishuoneet. Suomessa turvamoduuli (turvasolu) toimintamalli on vielä varsin vähäisessä käytössä psykiatrisissa sairaaloissa. Pohjois-Karjalan keskussairaalan L-talo on ensimmäisten joukossa. L-talon psykiatristen osastojen eduskunnan oikeusasiamiehen tarkastuskäynnillä oikeusasiamies piti positiivisena sitä, että psykiatrisilla osastoilla on pyritty löytämään menettelytapoja, kuten turvasolu, joilla pyritään puuttumaan potilaan itsemääräämisoikeuteen mahdollisimmin lievällä tavalla, silloin kun siihen on tarvetta. Kaikkiin Suomen uusiin psykiatriisiin sairaaloihin on suunnitteilla turvamoduulit (solut) ja suunnittelutyötä on tehty yhdessä verkostoitumalla ja hakemalla yhteisiä suunnitteluohjeita.

Turvamoduulin tarkoituksena on tarjota turvallinen hoitoympäristö potilaille, jotka tarvitsevat sairaustilansa vuoksi erityisen valvottua ympäristöä. Osastoryhmään tulee kaksi turvamoduulia, toinen vaativan hoidon osaston yhteyteen ja toinen nuoriso-osaston yhteyteen.

Tilojen muunneltavuudella ja oikealaisella jakamisella (moduulit) pystytään paitsi rauhoittamaan tilanteita myös lisäämään turvallisuutta. Uudessa sairaalarakennuksen suunnittelussa sekä potilaiden että henkilökunnan turvallisuuden on oltava keskiössä. Tilojen turvallisuus toteutuu parhaiten rakentamalla tiloista riittävän pieniin ja muunneltaviin moduuleihin perustuvia. Uudet tilat mahdollistavat tilojen paremman muunneltavuuden esimerkiksi juuri rauhoittumiseen sopiviksi. Tämä taas tulee vähentämään potilaisiin kohdistuvien pakkotoimien tarvetta. Lisäksi levottomuutta esiintyvissä potilastilanteissa sekä potilaiden että työskentelevän henkilökunnan turvallisuus lisääntyy, kun tilat mahdollistavat esimerkiksi aggressiivisesti käyttäytyvän potilaan siirtämisen rauhallisempiin tiloihin.

Kuva 13. Esimerkki turvamoduulin tilasijoittelusta. Kuvassa on havainnollistettu turvamoduulin tilojen sijoittelu. Potilaalla on käytössään turvahuoneen lisäksi esteetön pääsy wc- ja suihkutiloihin sekä ulkoilualueelle. Hoitajalla on näköyhteys potilaaseen turvahuoneeseen ja wc-tiloihin.

KYS uudistuu –hanke
KYS Psykiatriatalo-projekti

Turvamoduuli-toimintamalli on käytössä kansainvälisesti mm. Hollannissa ja Englannissa. Tutkimuksien mukaan turvamoduuli edistää potilaan toipumista sekä lisää potilaiden ja hoitavien henkilöiden turvallisuutta. Turvamoduulin tilasuunnittelussa tullaan hyödyntämään mm. Englannissa laadittua kansallista suunnitteluohjetta Design Guidance for Psychiatric Intensive Care Units (2017) sekä Secure Rooms and Seclusion Standards and Guidelines (2012). Hollannista Tilburgin sairaalasta korkeita pakkotoimi lukuja on onnistuttu vähentämään tällä ns. turvasolu-mallilla. Mallin kehittämiseen on käytetty kokemusasiantuntijoita ja sillä tähdätään paitsi pakkotoimien vähentämiseen myös hoidon laadun parantamiseen. Mallissa potilaan kanssa edetään portaittain. Suunnitteluohjeen mukaan turvamoduulin paras sijainti rakennuksessa olisi maan tasalla, jolloin potilaiden omatoiminen ulkoilu mahdollistuu. Lisäksi moduulin tulisi sijaita muun psykiatrian yhteydessä ja yksikön sisäänkäynnin tulisi olla erillinen siten, ettei moduuliin mennä minkään muun yksikön läpi. Turvamoduuli sisältää turvahuoneet (2), huonekohtaiset wc- ja suihkutilat, valvontatilan hoitajalle, oleskelutilan ja haastatteluhuoneen.

3.5.4 Neuromodulaation nykyinen toimintamalli ja tulevaisuudessa

Neuromodulaatioryhmän vastuulla on sähköhoidon, electroconvulsive therapy (ECT), suunnittelu, toteuttaminen ja seuranta Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin alueella. Sähköhoito on tehokas ja turvallinen hoitomuoto. Toimenpide vaikuttaa aivojen aineenvaihduntaan mm. välittäjäaineiden pitoisuuksiin. Sähköhoitoja annetaan nykyisin 3 kertaa viikossa (ma, ke ja pe). Potilaalle annettava hoitosarjan pituus on yleensä 6-12 kertaa. Joskus sähköhoitoa voidaan hoitosarjan jälkeen jatkaa ylläpitohoitona, jonka kesto määräytyy yksilöllisesti. Sähköhoito voidaan toteuttaa sairaalan osatoimituksella tai poliklinisesti.

Sähköhoitojen määrä alueella on pysynyt viime vuodet melko samana ja ennustettavissa on, että kehitys jatkuu saman suuntaisena (ks. taulukko 3).

Taulukko 3. Sähköhoitojen ja muiden käyntien määrä vuosina 2015 – 2018.

Sähköhoitojen ja muiden käyntien määrä vuosittain					
	Osasto	poliklininen	muut	sähköt	kaikki yh- teensä
2015	534	499	274	1033	1307
2016	737	355	189	1092	1281
2017	755	307	173	1062	1235
2018	787	370	324	1157	1481

KYS uudistuu –hanke
KYS Psykiatriatalo-projekti

Sähköhoitojen lisäksi neuromodulaatioryhmässä suunnitellaan ja seurataan muiden neuromodulaatiohoitojen kuten transkraniaalinen magneettistimulaatiohoito (rTMS), syväaivostimulaatiohoito (DBS) ja transkraniaalinen tasavirtastimulaatio (tDCS) hoitotulosten kehittymistä. Stimulaatiohoidot perustuvat aivojen hermosolujen aktivoimiseen heikon sähkövirran avulla, joka saadaan tuotettua vaihtelemalla nopeasti magneettikenttää pään ulkopuolella siihen tarkoitettuun kelaan avulla. Kliinisissä tutkimuksissa on saatu viitteitä näiden menetelmien tehosta muun muassa masennuksen, skitsofrenian, muistisairauksien ja kivun hoidossa sekä aivoverenkiertohäiriöiden (AVH) kuntoutuksessa. Stimulaatiohoidot eivät vaadi potilaan nukuttamista ja potilaat saapuvat hoitoon useimmiten kotoaan.

Tulevaisuudessa neuromodulaatiohoitojen toiminnan kannalta on välttämätöntä, että neuromodulaatiotyöryhmällä on tarkoitukseen sopivat tilat osastojen välittömässä läheisyydessä sekä siten, että avohoidosta tulevat potilaat saavuttavat tilat helposti. Hankesuunnittelun aikana selvitettiin myös Puijon sairaalan muiden tilojen kuten Kaarisairaalan heräämön tilojen käyttömahdollisuuksia ja selvityksen tuloksena voitiin todeta, etteivät nykyiset heräämön tilat riitä psykiatrian potilaiden tarpeisiin.

3.6 Nuorisopsykiatrian avo- ja osastohoidon kuvaus

3.6.1 Nuorisopsykiatrian avohoidon nykyinen toiminta ja tilat

Nuorisopsykiatrian poliklinikka toimii Alavan sairaalassa Kuopiossa. Poliklinikalla tiimejä ovat:

- Tiimi 1 – Ensipsykoosit, -epäilyt, transsukupuolisuuden alkuarvot ja muut
- Tiimi 2 – Syömishäiriöt, yleissairaalapsykiatria ja muut
- Tiimi 3 – Ahdistus- ja masennushäiriöt, käytöshäiriöt ja muut
- Tiimi 4 – Neuropsykiatriset häiriöt
- Tiimi 5 – Tehostettu avohoito, akuutti ja kuntouttava

Avohoitokäyntien määrä nuorisopsykiatrian poliklinikalla on vuodesta 2015 vuoteen 2017 noussut 23 % ja läheteiden määrä 54 %. Tänä aikana on henkilökuntaresurssia saatu kolme vakanssia lisää, mikä ei riitä vastaamaan jatkuvasti kasvavaan nuorisopsykiatrisen hoidon- ja tutkimuksen tarpeeseen. Vuonna 2018 lähetemäärä pysyi samalla tasolla kuin vuonna 2017, mutta käyntimäärät kasvoivat edelleen. Vuonna 2018 toteutui 1848 käyntiä enemmän kuin vuonna 2017. Kysynnän kasvun ja tutkimuksen sekä hoidon ruuhkautumisen vuoksi poliklinikan toimintaa ollaan kuluvaan vuoden 2020 aikana organisoimassa uudelleen. Tavoitteena on kehittää toimintaa yhä asiakaslähtöisemmäksi, standardoidummaksi, tavoitteellisemmaksi ja tuloksellisemmaksi.

Nuorisopsykiatrialla on nykyisin käytössään vastaanottoon tarkoitettuja työhuoneita yhteensä 44 kappaletta. Tilat ovat nykyisin hyvin alhaisella käyttöasteella ammattilaisen ollessa poissa esim.

KYS uudistuu –hanke
KYS Psykiatriatalo-projekti

koulutuksessa tai lomalla. Potilasvastaanottoihin käytettyjen huoneiden käyttöasteet nykytila-analyysin tulosten perusteella vaihtelivat 9 % - 28 %:n välillä.

3.6.2 Nuorisopsykiatrian osastohoidon nykyinen toiminta ja tilat

Nuorisopsykiatrian osastot sijaitsevat Julkulan sairaalan 4. kerroksessa. Molemmat osastot ovat avoinna seitsemänä päivänä viikossa ja lisäksi akuuttiosasto 2740 ottaa vastaan potilaita 24/7.

Nuorisopsykiatrian erikoissairaanhoidon osastohoitopalveluton tarkoitettu potilaille, joilla on vakavia psyykkisiä ongelmia sekä toimintakyvyn vakava alenema ja joita ei voida pelkästään avohoidon keinoin hoitaa. Erva-alueen, Joensuun, Mikkelin, Savonlinnan ja Jyväskylän kanssa on sovittu lähettämiskäytännöistä. Mikkelistä ja Savonlinnan alueelta lähetettyjen nuorten määrä on kasvanut koko vuoden 2018 ajan. Joensuusta sitä vastoin määrä on jonkin verran laskenut verrattuna aiempiin vuosiin. Erva-alueen maakunnat arvioivat tulevaisuudessakin käyttävänsä PSSHP paikkoja samassa mittakaavassa. Osastoille ohjautuu selkeästi yhä moniongelmaisempia nuoria, lähettävän tahon toiveena on perusteellinen osastotutkimus. Magneettistimulaatiohoito on uusiin hoitomuoto, toteutus tapahtuu Puijon sairaalassa, samoin tarvittavat somaattiset tutkimukset. Sähköhoitoakin on käytetty jonkin verran, lähinnä syvissä, kroonistuneissa masennustiloissa.

3.6.3 Nuorisopsykiatrian toimintamalli ja tilat tulevaisuudessa

Nuorisopsykiatrian poliklinikan toimintamallia ollaan kehittämässä siten, että jatkossa tiimien rajat häilytetään. Työntekijät jalkautuvat ja liikkuvat työryhmien sisällä. Työryhmät ovat tutkimustyöryhmä, hoitotyöryhmä, akuuttityöryhmä ja konsultaatiotyöryhmä. Poliklinikalla tarjottavaa vastaanottotoimintaa tullaan entisestään laajentamaan siten, että vastaanottoja tarjotaan työryhmien toimesta kahdessa vuorossa klo 8 – 18 välillä.

Hoitopolkujen ja hoidon porrastuksen tueksi on 2017 syksyllä aloitettu pilottina etäkonsultaatio-toiminta, aluksi neuropsykiatriisiin häiriöihin kohdentuen ja perustason esh -tiimeihin kohdentuen (Suonenjoki, Kysteri, Lapinlahti). PoSoTe – ja LapsetNuoretPerheet (LAPE)- STM-kärkihankesuunnitelun mukaisesti etäkonsultaatiotoimintaa tullaan jatkossa laajentamaan.

Sisäisesti nuorisopsykiatriassa on aloitettu tutkimus- ja hoitoprosessien LEAN-työstö, ja esimerkiksi osastojen lääketurvallisuusongelmat on saatu sen aikana hallintaan. Samoin avohoidossa lähetteen käsittelyaika on saatu oleellisesti lyhennettyä. Tutkimus- ja hoitoprosessien sisällön tarkastelun ja kehittämisen avulla pyritään hallitsemaan kasvavia potilasvirtoja säilyttäen kuitenkin hen-

KYS uudistuu –hanke
KYS Psykiatriatalo-projekti

kilökunnan työkyky ja jaksaminen. Horisontaalinen yhteistyö mm. päihdeosaajien ja lastensuojelun kanssa tuo tulevaisuudessa helpotusta edellä kuvattuihin ongelmiin ja lyhyisiin osastoarvioihin nuorten päihtymystilanteissa, jotka ovat kasvaneet roimasti.

Kotiin jalkautuvaa työtä on kehitetty jo vuodesta 2010 lähtien, ja näin on pyritty vastaamaan nuorten palvelujärjestelmästä uhkaavaan syrjäytymiseen huonon toimintakyvyn vuoksi. Ryhmämuotoisia hoitoja tuottamalla on pyritty hoitamaan esim. ahdistuneisuushäiriöisiä nuoria useampi kerrallaan, näyttöön perustuvia malleja käyttäen. LAPE- ja PoSoTe- suunnittelussa korostuu horisontaalinen yhteistyö kaikkien nuorten kehitysympäristöissä toimivien instanssien kanssa, mutta myös vertikaalinen integraatio; palveluverkko- ja hoitopolkukuvaukset ja sovittu työnjako ja porrasteisuus. Keskittämisesetyksessäkin määritelty osaamis- ja tukikeskusajattelu (koko yhteistoimintalueen nuorisopsykiatriaa ja sosiaalityötä/lastensuojelua koordinoiva ja kehittävä sekä tutkiva ja kouluttava foorumi) tuo varmasti tulevaisuudessa paljon uusia menetelmiä ja yhteistoimintamalleja nuorisopsykiatrian käyttöön.

Psykiatriatalon nuorisopsykiatrian poliklinikan tilatarpeet

	Hallinto/sihtööri	Lisätyöpiste	Yksilöhuone 12m2	Perhehuone 16m2	Verkosto- huone 20m2	VO-huoneita yhteensä
NPS avohoito	2+1	22	13	2	2	17

Tulevaisuudessa yhteiskäyttöisiä vastaanottohuoneita tarvitaan 17 kappaletta ja lisätyöpisteitä 22. Vastaanottohuoneiden lisäksi tarvitaan asiakkaiden käyttöön tarkoitetut wc- ja odotustilat. Työryhmän toiminta tarvitsee lisäksi erilaisia kokous- ja ryhmätiloja ja niissä tukeudutaan muihin Psykiatriatalon yhteisiin varattavissa oleviin neuvottelutiloihin. Lisäksi hyödynnetään muita Puijon sairaalan varattaviin tiloihin. Henkilökunnan tarvitsemat wc- ja taukotilat suunnitellaan kerrokseen kokonaisuus huomioiden. Nuorille varataan yhteensä 20 sairaansijaa + 10 laitospaikkaa neljässä moduulissa (10 ss +10 ss +7+3). Nuorisolle tarkoitetut osastotilat suunnitellaan samoilla periaatteilla kuin aikuisille. Sisutusratkaisuissa voidaan huomioida nuorisoikäisten erityistarpeet ja -toiveet.

Nuorisopsykiatrian osastot sijaitsevat nyt vastakkaisissa siivissä samassa kerroksessa. Henkilöstö siirtyy joustavasti yksiköstä toiseen. Hoitajat tuntevat toisensa, toimintatavat on muotoiltu hyvin yhteneväisiksi ja näin ollen he pystyvät hyvin siirtymään avuksi toiseen yksikköön lyhyeksikin aikaa. Tällä toimintamallilla voidaan varmistaa se, että nuorisopsykiatrista osaamista ja kokemusta on kaikissa yksiköissä. Jatkossa osastojen saaminen vieläkin tiukempaan ”yhteiseloön” uudistuvien tilojen myötä olisi hyödyllistä ja taloudellista, Lean- ajattelun mukaista toimintaa. Hyvällä suunnittelulla saadaan säästöjä erilaisissa tavarahankinnoissa, lääkkeissä, yövalvonta voisi olla kahden osaston henkilöstön yhdessä suorittama, jolloin tarve lisäyöhoitajien palkkaamiseen vähenee.

KYS uudistuu –hanke
KYS Psykiatriatalo-projekti

Osastot toimivat vahvasti avohoidon tukena, ja tarjoavat mahdollisuuden myös yön yli seurantaan. Sairaalajaksot ovat tulevaisuudessakin tarkoituksenmukaisia, suunnitelmallisia, tiiviitä ja mahdollisimman lyhyitä.

Lapsi- ja perhepalveluiden LAPE-muutosohjelman (STM) osana on valtakunnallisesti rakentumassa osaamis- ja tukikeskukset (OT-keskukset), jotka ovat uusi palvelurakenne lasten, nuorten ja perheiden kaikkein vaativimpien palvelujen tuottamiseen yliopistollisten sairaaloiden erä-alueilla. Yhtenä OT-keskuksen tavoitteena on mallintaa lastensuojelun ja nuorisopsykiatrian 13-17 –vuotiaiden yhteisasiakkaiden arviointiin, hoitoon ja kuntoutukseen erikoistunut yhdistelmälaitos. (Lasten, nuorten ja perheiden osaamis- ja tukikeskukset LAPE-muutosohjelmassa tehdyn valmistelutyön loppuraportti 2019).

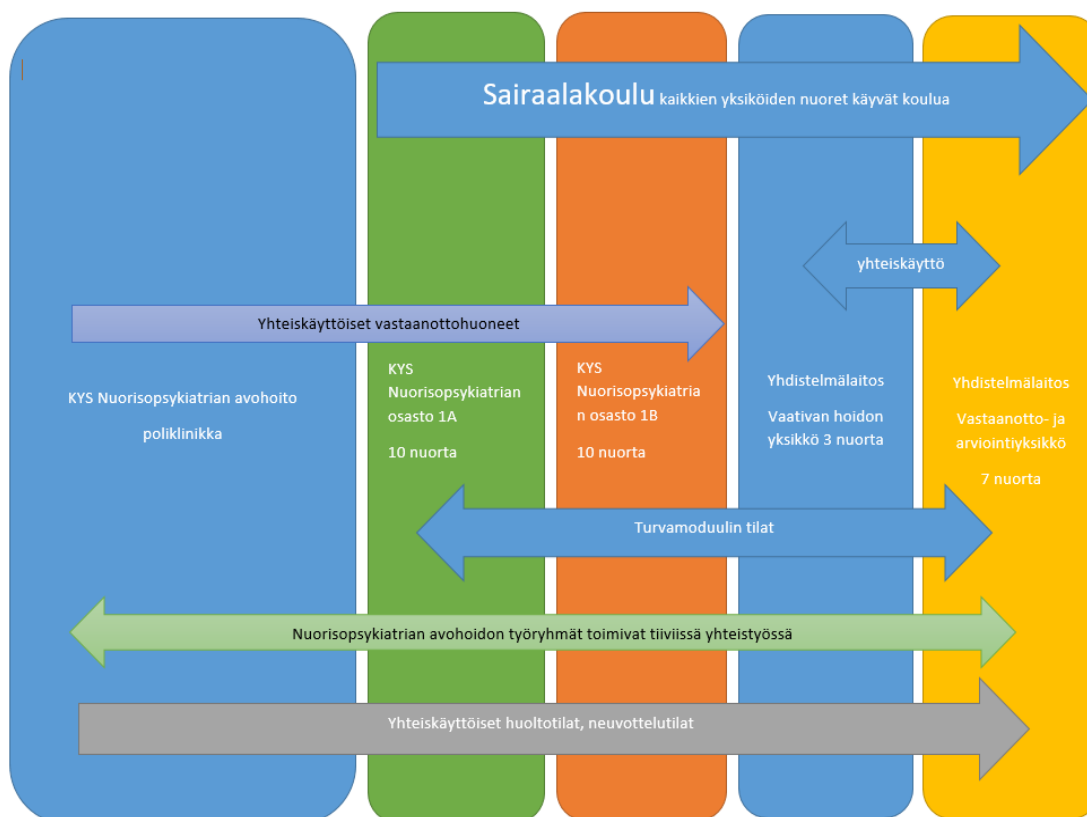
Kuopion kaupungin perusturva- ja terveyslautakunta päätti tammikuussa 2020 esittää 7+3 paikkaisen **Nuorten yhdistelmälaitoksen** perustamista Kuopion yliopistollisen sairaalan alueelle rakentuvan psykiatriatalon yhteyteen. Seitsemän paikkainen (7) yksikkö korvaa nykyisen Kuopion kaupungin Mäntyrinteen Vastaanotto- ja arviointiyksikön. Seitsenpaikkaisen yksikön rinnalle esitettiin kolmepaikkaista erityisyksikköä erityisen vaativahoitoisille nuorille. Vaikeahoitoisten nuorten tarpeisiin vastaavaa palvelua ei tällä hetkellä ole, joten uudella mallilla kyetään tuottamaan nuorten tarvitsemaa monialaista palvelua asiakaslähtöisesti, laadukkaasti ja kustannustehokkaasti. Yhdistelmälaitoksen kehittämistä tuetaan sosiaali- ja terveysministeriön OT –työryhmässä. KYSin ja Kuopion kaupungin yhteishanke Nuorten yhdistelmälaitoksen sijainti nuorisopsykiatrian osastojen yhteydessä Psykiatriatalossa takaa tarvittavat turvallisuus- ja henkilökuntaresurssit sekä mahdollistaa saumattoman yhteistyön erikoissairaanhoidon sekä lastensuojelun välillä vaativahoitoisten nuorten osalta, jotka tarvitsevat sekä lääketieteellistä hoitoa että lastensuojelullista tiivistä tukea.

Poliklinikan fyysinen läheisyys lisäisi hoidon jatkuvuutta ja näin potilastyytyväisyyttä. Poliklinikalla toteutettavat terapiat voisivat jatkua myös yli osastohoidon, jolloin nuoren terapeutin osallistuminen osastohoitoon helpottuisi. Aika- ja matkustuskustannukset pienenisivät. Osastojen henkilökuntaresurssia voidaan suunnata päivystys- ja tehostettuun avohoitoon mahdollisuuksien mukaan. Fyysinen läheisyys tarjoaa myös mahdollisuuden tehostaa nuorisopsykiatrian erikoisalakoh- taista, virka-aikaista päivystystä.

Psykiatriatalon nuorisopsykiatrian ja Nuorten yhdistelmälaitoksen osastohoidon profiilit

Sairaala kerros	20 sairaansijaa + 10 laitospaikkaa
	- Nuorisopsykiatrian moduuli / akuuttihoito - Nuorisopsykiatrian moduuli / hoito- ja tutkimus - Turvamoduuli - Nuorten yhdistelmälaitos 7 + 3

KYS uudistuu –hanke
KYS Psykiatriatalo-projekti

Kuva 14. Nuorten palveluiden sijoittumiset ja toiminnalliset yhteydet toisiinsa.

3.6.4 Sairaalakoulun toimintamalli nyt ja tulevaisuudessa

Perusopetuslain mukaan opetusta on järjestettävä sairaalassa potilaana olevalle oppilaalla ja se on siten oppilaan subjektiivinen oikeus, joka tulee turvata. Opetusta tulee lain mukaan tarjota jokaisena koulupäivänä. Alavan koulu on yksi Kuopion kaupungin peruskouluista. Alavan koululla on yksikkö Alavan sairaalan, Julkulan sairaalan, Niuvanniemen sairaalan ja Puijon sairaalan tiloissa. Koulut toimivat sairaalalta vuokratuissa tiloissa.

Alavan koulun Psykiatriatalossa sijaitseva yksikkö palvelee kahta nuorisosastoa ja nuorisopsykiatrian poliklinikkaa. Perusopetuslain mukaan myös avohoidossa olevat potilaat ovat tarvitessaan sairaalan potilaita. Oppilaista noin puolet on osastoilta ja puolet avohoidossa olevia oppilaita. Julkulan yksikössä on ollut noin 3500–4000 oppilaspäivää vuoden aikana. Yksikössä työskentelee neljä opettajaa ja neljä koulunkäynninohjaajaa.

KYS uudistuu –hanke
KYS Psykiatriatalo-projekti

Koulutyön järjestämiseksi on välttämätöntä, että koululla on tarkoitukseen sopivat muuntojoustavat tilat osastojen välittömässä läheisyydessä. Oppilaat tulevat aina koulutiloihin, ellei siirtymiselle ole hoidollista estettä. Poikkeustapauksissa opetusta järjestetään myös vieriopetuksena. Oppilaiden koulutyö sairaalakoulussa myötäilee normaalikoulun opiskelua ja erilaiset oppiaineet kuuluvat koulun arkeen. Oppilaiden jaksaminen vaihtelee huomattavasti eri päivinä, joten opetuksen kestoa joudutaan räätälöimään jatkuvasti. Opetus lomittuu potilaan muun hoidon kanssa joustavasti. Osastojen ja koulun sijaitseminen fyysisesti lähekkäin on toiminnan sujumisen kannalta keskeistä.

Nuorisopsykiatrian osastojen ja yhdistelmälaitoksen sijainti samassa rakennuksessa tuo opetuksen järjestämisen kannalta sekä opetuksen laatuun, että kustannuksiin liittyviä hyötyjä. Oppilaan kannalta tällä järjestelyllä voidaan turvata laadukas perusopetus myös kaikkien haavoittuvimmassa asemassa oleville lapsille ja nuorille. Nuoren tilanteen muutokseen on helppo reagoida, kun työntekijät työskentelevät lähekkäin nuoren asioissa. Oppimisen osalta tavoitteita voida muuttaa nuoren tilanteen muutosten mukaan, joko vähentää kuormitusta tai lisätä tavoitteita. Joustavat järjestelyt koulunkäynnin lomittumisesta nuoren kokonaiskuntoutukseen on näin sujuvaa.

Tulevaisuudessa osa taito- ja taideaineista, esimerkiksi käsityöt, pyritään hoitamaan Hatsalan koululla tai Alavan yksikössä mikä vähentää sairaalakoulun erityistilojen tarvetta. Hoidon kanssa yhteisten tilojen käyttö tuo mukanaan myös synergiaa mm. musiikin, kotitalouden opetuksessa. Liikunnassa käytetään Hatsalan koulun lisäksi Kuopio-hallia, uimahallia ja muita olemassa olevia liikuntatiloja. Myös avohoidossa oleville oppilaille tulee tarjota kouluruoka jokaisena koulupäivänä. Ruokailun tulee olla mahdollista joko koulun tiloissa tai Puijon sairaalan henkilöstöravintoloiden tiloissa.

4 HYÖDYT PSYKIATRIATALON RAKENTEESSA JA MUUTOKSEN SUUNNAT

4.1 Psykiatrian avo- ja osastohoidon yhteistyö

Uuden sairaalan myötä toiminnan hallittavuus paranee monilta osin. Uuden psykiatrian rakennuksen yhtenä tavoitteena avohoidon osalta on tilojen käyttöasteen nostaminen. Tehokkuutta tilojen käyttöön saadaan jo toimintoja keskittämällä. Näin voidaan hyödyntää nuoriso- sekä aikuispsykiatrian vastaanotto-, neuvottelu-, kokous- ja ryhmätiloja yhteisessä käytössä (potilaiden ryhmämuotoiset terapiat, toimintaterapiat, suuret verkostoneuvottelut).

Yhteiset toimitilat hyödyttävät psykiatrian potilaita, kun resurssien joustavampi käyttö mahdollistuu osastojen ja poliklinikan henkilökunnan välillä. Tilasuunnittelun yhtenä lähtökohtana tulee olemaan tilojen, kuten vastaanotto-, neuvottelu-, kokous-, koulutus- ja osittain myös toimistotilojen

KYS uudistuu –hanke
KYS Psykiatriatalo-projekti

joustava yhteiskäyttöisyys. Psykiatriatalon uudistilojen myötä luovutaan nykyisistä avohoidon käytössä olevista vuokratiloista Viestikadulla ja Alavan sairaalassa.

Erityisosaamista vaativat potilaiden (esim. syömishäiriö- ja päihdepotilaat) polikliniset hoitoprosessit voivat jatkua osastohoidon aikana, jolloin osastojaksolle asetetun tavoitteen saavuttaminen onnistuu helpommin. Päihdepotilaiden ja syömishäiriöpotilaiden poliklininen ja osastolla tapahtuva tutkimus ja hoito hyötyvät osaavan henkilökunnan fyysisestä läheisyydestä. Neuropsykiatrian osaamisen läheisyys helpottaa osastolla olevien potilaiden kuntoutushaasteiden konsultointia.

Tulevaisuudessa jalkautuvaa konsultaatiotoimintaa jatketaan terveyskeskuksiin ja tämän toiminnan tarpeen oletetaan kasvavan. Ryhmämuotoisia hoitoja lisätään, mutta tätä rajoittaa hoidon dynamiikan osaajien vähäinen määrä. Moniammatilliset, erityisosaamista hallitsevat työryhmät muodostavat jatkossakin toiminnan perusrakenteen. Psykiatriatalossa on mahdollisuus hioa edelleen yhteistä toimintaideologiaa ja fokusoida hoitoja entistä paremmin, mikä mahdollistaa potilaspaineesta selviytymisen.

Psykiatrian poliklinikoiden ja osastojen tuominen Puijon sairaalan yhteyteen parantaa potilaiden tasa-arvoa verrattuna somaattisista sairauksista kärsiviin potilaisiin, vähentää leimautumista psykiatriseksi potilaaksi ja siten vähentää sairauksiin liittyvää häpeää. Psykiatrian potilas saa samat yhdenvertaiset palvelut kuin somatiikankin potilas ja hän saa hoitoa yhtenä psykofyysisenä kokonaisuutena.

4.2 Nuoriso- ja aikuispsykiatrian yhteistyö

Nuoriso- ja aikuispsykiatrian välinen yhteistyö on yksi tulevaisuuden kehittämiskohteista yhdessä hoidettavien potilaiden vuoksi. Nykyisin 18-20 vuotiaat potilaat hoidetaan aikuisosastoilla, ja heidän hoitonsa järjestäminen on ajoittain haastavaa. Tulevaisuudessa tämän ikäryhmän potilaiden hoito toteutuu yhteisissä tiloissa joustavammin. Nuoriso- ja aikuispsykiatrian ryhmämuotoiset hoidot ovat tulevaisuutta yhteisissä tiloissa. Työryhmien fyysisen läheisyyden tuoma etu auttaa esimerkiksi nuoren siirtyessä ikänsä puolesta aikuispsykiatrialle hoitoon. Yhteistyö ja konsultaatiot toteutuvat helpommin ja siten turvaavat hoidon jatkuvuuden.

4.3 Psykiatrian ja somatiikan yhteistyö

Kliiniset tukipalvelut (laboratorio- ja kuvantamispalvelut) ovat potilaan diagnostiikkaa ja hoitoa tukevia toimintoja. Psykiatrian sijoittuminen somaattisten erikoisalojen yhteyteen luo synergiaetuja.

KYS uudistuu –hanke
KYS Psykiatriatalo-projekti

Psykiatristen potilaiden somaattisten sairauksien hoidon käytännön järjestelyt ovat helpompi toteuttaa, kun muiden alojen erikoislääkärikonsultaatiot voidaan hoitaa paikan päällä psykiatrian osastoilla. Tämä parantaa hoidon laatua, mutta myös parantaa potilasturvallisuutta.

Psykiatriatalossa toimitaan muiden Puijon sairaalan alueen sairaaloiden (Pääsairaala, Kaarisairaala, Sädesairaala) tavoin liittyen mm. MET-ryhmään (elvytysryhmä), laboratorio näytteenottoihin, kuvantamiseen ja nämä osaltaan parantavat hoidon laatua ja turvallisuutta. Lisäksi nämä vapauttavat henkilökunnan työaika, kun potilaiden saattaminen laboratorio- ja kuvantamistutkimuksiin lyhenee oleellisesti. Kaikkien psykiatristen potilaiden leimautuminen psykiatrisiksi potilaiksi vähenee, kun sairaalahoito toteutetaan KYSin yhteydessä eikä erillisessä psykiatrisessa sairaalassa Julkulassa.

4.4 Henkilöstön näkökulma

Psykiatrian henkilöstön osalta muutto yhteiseen Psykiatriataloon luo pohjaa ajatukselle ”yhteisistä potilaista ja hoitoprosesseista”. Potilaan pääasiallinen hoitotaho on avohoito ja osastohoito auttaa vaativissa tilanteissa. Avohoidon ja osastohoidon yhteistyö paranee myös henkilökunnan tullessa tutuksi toisilleen. Työkiertomahdollisuus koetaan houkuttelevaksi ja se lisää henkilökunnan osaamista ja parantaa työssä jaksamista. Osastohoidon uudistuessa myös kouluttautumistarpeita tulee lisää, ja hyödynnetään yhteistä avo- ja osastohoidon kouluttautumista. Avohoidossa on mahdollista tehdä iltavuoroa, joka parantaa mahdollisuuksia esim. perheiden tapaamiseen. Vastaanotto-toiminnan turvallisuuskysymyksiä on helpompi hallita, kun henkilökuntaa on saatavissa lisäapuhälytyksissä osastoilta paikalle.

Nykyaikaiset, modernit tilat sekä tieto- ja turvallisuusjärjestelmät ovat tulevaisuudessa henkilökunnan rekrytointia edistäviä tekijöitä. Psykiatriassa on edelleen osaajapulaa erityisesti lääkäreistä, psykologeista ja sosiaalityöntekijöistä. Nykyaikaiset tilat muun erikoissairaanhoidon yhteydessä helpottavat uusien työntekijöiden rekrytointia ja luovat myös hyvät puitteet eri alojen opiskelijoille.

Psykiatrian palveluyksikkö osallistuu lääketieteen lisensiaatin koulutusohjelmaan sisältyvään perusopetukseen, psykiatrian ja nuorisopsykiatrian erikoislääkärikoulutukseen sekä jatko- ja täydennyskoulutukseen yhteistyössä Itä-Suomen yliopiston sekä erityisvastuualueen keskus- ja aluesairaaloiden psykiatrian yksiköiden kanssa. Palveluyksikkö tarjoaa ERVA-alueen psykiatriaerikoistuville joustavan yliopistosairaalajakson erillisten koulutussopimusten perusteella (ns. koulutusputkimalli). Tutkimukseen, opetukseen ja koulutukseen tarvitaan henkilöresurssien lisäksi asianmukaisia tiloja, ja opiskelijoille tulee turvata riittävät sekä tarkoituksenmukaiset tilat harjoittelujensa suorittamiseen.

KYS uudistuu –hanke
KYS Psykiatriatalo-projekti

Uusien toimitilojen myötä mahdollistetaan talossa asioiville ja työskenteleville henkilöille terveelliset tilat ja sisäilma.

4.5 Henkilö- ja materiaalilogistiikan näkökulma

Ruokapalveluiden ja jätehuollon, kuljetuspalveluiden, laboratorion, kuvantamisen sekä apteekkipalveluiden osalta on kyse tukipalveluista, joiden olemassa olevat rakenteet Puijon sairaalassa palvelevat myös psykiatrian uutta sairaalarakennusta. Tukipalveluja keskittämällä saadaan aikaan kustannustehokkuutta, erityisesti kuljetuspalveluiden osalta, sillä päivittäinen kuljetusliikenne Julkulan ja Puijon sairaalan välillä on nykyisellään runsasta.

Nykyisessä toiminnassa psykiatrian potilaita ja tavaraa kuljetetaan psykiatrian eri toimipisteiden välillä tuhansia kilometrejä vuosittain. Psykiatrian sijainti Puijon sairaalan yhteydessä vähentää paitsi ajokilometrejä myös järkevöittää henkilökunnan työajan käyttöä. Siirtoajojen loppumisesta työpisteiden välillä vapautuu paljon tehollista työaika. Kuljetusten ja siirtoajojen vähenemisestä syntyy säästöä sekä henkilöstökustannuksissa että kuljettamiseen liittyvissä kustannuksissa (ks. kohta 8.6 Psykiatriatalon arvioitu säästöpotentiaali).

5 TOIMINTAA TUKEVAT RATKAISUT JA LAITTEET

5.1 ICT-ratkaisut

PSSH:issa on käytössä virtuaalinen Mielenterveystalo (www.mielenterveystalo.fi), joka tarjoaa kansalaiselle ja ammattilaiselle avoimen sivuston, josta löytyy alueellista palveluneuvontaa ja tietoa mielenterveydestä. Talo sisältää tällä hetkellä lastentalon, nuortentalon ja aikuistentalon, nettiterapiaosion ja ammattilaisten käyttöön suunnatut sivustot. Nettiterapiat ovat toimivia lievissä häiriöissä ja käyttökelpoisia lähinnä perusterveydenhuollossa ja työterveyshuollossa, mutta ne eivät toimi sen vaikeusasteen häiriöissä, mitä hoidetaan erikoissairaanhoidossa.

Puijon sairaalassa vuodesta 2015 lähtien käyttöön otettu potilaiden **Itseilmoittautumisjärjestelmä** otetaan käyttöön myös psykiatrian poliklinikoilla uudisrakennuksen myötä.

Psykiatrialla otetaan käyttöön Uusi Sydän-projektissa kehitetyt uudet vuodeosastojen toimintamallit. Uuden toimintamallin mukainen hoidon dokumentoinnin pohjana toimii yhdessä sovitut kirjaa-

KYS uudistuu –hanke
KYS Psykiatriatalo-projekti

miskäytännöt esim. lääkemääräysten kirjaaminen ja muutokset (määräys- ja lääkitysosio). Kirjaaminen tapahtuu mobiilisesti Medanetsin avulla ja työntekijöillä on käytössään virtuaalityöpöytä Citrix. Potilaskierrot toteutetaan **virtuaalikiertona** ja huonekiertoina potilaiden huoneissa.

Uusi Sydän-projektin tapaan lääkehoidossa siirrytään hyödyntämään automatiikkaa lääkkeiden jakamisessa ja käyttökuntoon saattamisessa sekä turvallisen lääkehoidon toteutuksessa. Lääkehoidon toimintamallin mukaisesti jokaiseen osastokerrokseen kahden – kolmen moduulin yhteiseen lääkehuoneeseen tarvitaan **keskusälylääkekaappi** ja jokaiseen osastoon tarpeenmukainen määrä älylääkekärryjä. Osastoilla potilaskohtaiset lääkkeet jaetaan **älylääkekärryihin**. Lääkekierrot toteutetaan ja tarvittaessa annettavat lääkkeet jaetaan potilaille valmiiksi täytetyistä lääkekärryistä. Näin toimien varmistetaan lääkemääräysten mukainen ja turvallinen lääkehoito.

Etävastaanottoja toteutetaan tulevaisuudessa yhä enemmän perinteisten vastaanottokäyntien rinnalla. Etävastaanotto on verkossa tapahtuva vastaanotto, jossa ammattilainen ja potilas kohtaavat videoyhteyden välityksellä. Etävastaanoton toteutuksesta sovitaan aina ennakoon ja ne soveltuvat voimnin seurantaan, kontrollikäynneille ja tilanteisiin, missä ei tarvita fyysistä tutkimista. Potilaan tietoja käsitellään yhtä luottamuksellisesti kuin perinteisellä vastaanottokäynnillä ja etävastaanottoväylä toimii tietosuojatusta ympäristössä.

KYSissä on käytössä kaksi eri etävastaanotto toiminnallisuutta: Video Visit –palvelu ja Terveyskylä.fi digihoitopolun etävastaanottosovellus. Video Visit –palvelussa potilas kirjautuu virtuaaliseen odotusaulaan PSSHP:n verkkosivujen kautta tai sähköpostilinkin välityksellä. Terveyskylä.fi digihoitopolun etävastaanottokäynnille kirjaudutaan Omapolku-palvelukanavan kautta. Etävastaanottokäynnit on suunnattu kahden keskeiseen vastaanottotoimintaan ja potilasryhmille kuten psykoedukaatio- ja DKT-ryhmille.

Etävastaanottojen lisäksi kehitetään edelleen erilaisia verkostotapaamisia ja -neuvotteluita Skype-yhteyden tai Teams-sovelluksen kautta sekä välitetään koulutustapahtumia sekä henkilöstölle että muille sidosryhmille. Näitä varten tarvitaan toimivia ICT-yhteyksiä ja –vastaanottimia (mm. erikoisia näyttöjä, tietokoneita, äänentoistolaitteita ja videotykkejä) sekä etäpalveluita tukevia tiloja.

5.2 Hankittavat laitteet

Vuodeosastoille kiinteitä sairaalalaitteita tarvitaan huoltotiloihin ja lääkehuoneisiin. Lääkehuoneisiin hankitaan älylääkekaapit, jotka sijoitetaan kerroksissa sijaitseviin yhteisiin lääkehuoneisiin. Yksi keskusälylääkekaappi tulee palvelemaan 20 – 33 sairaansijan kerrosta. Älylääkekärryjä hankitaan moduuleihin arviolta 1 kappale / moduuli, jolloin yhteismäärä on 7 kappaletta.

KYS uudistuu –hanke
KYS Psykiatriatalo-projekti

Lisäksi osastoille tarvitaan jakelukeittiöihin laitosmallin keittiölaitteet, likaisille huoltoasemille desinfioidut pesu- ja huuhtelulaitteet ja siivousvälineiden pesukoneet siivoushuoneisiin. Nämä tulevat tarkentumaan suunnittelun edetessä. Alla taulukko, johon arviot hankittavista laitteista on listattu.

Taulukko 4. Psykiatrian uudisrakennukseen hankittavat laitteet.

TILA JA LAITE	MÄÄRÄ	a-HINTA	Yhteensä
Lääkehuone			
Keskusälylääkekaappi leveys 2400	3	60 000	180 000
Älylääkekärry (sis. tietokoneen)	7	11 500	80 500
Lääkejääkkaappi	3	3 000	9 000
Likainen huoltoasema			
Näytejääkaappi, yksi yhteinen osastojen kesken	1	3 000	3 000
Desinfioidu pesu- ja huuhtelulaite	3	7 500	22 500
Siivoushuone			
Siivousvälineiden pesukone (Servican hankinta)	5	7 500	37 500
Taukotila			
Laitosmallin astianpesukone	7	3 000	21 000
Osastojen jakelukeittiö			
Keittiösuunnitelman mukaiset keittiölaitteet	3	35 000	105 000
Toimenpidehuone / neuromodulaatio			
Tutkimusvalaisin	1	2 500	2 500
Kattokeskus	1	12 000	12 000
Potilasmonitori	4	5 000	20 000

6 PROJEKTIN TOTEUTUS

6.1 Kaavatilanne ja rakennusoikeus

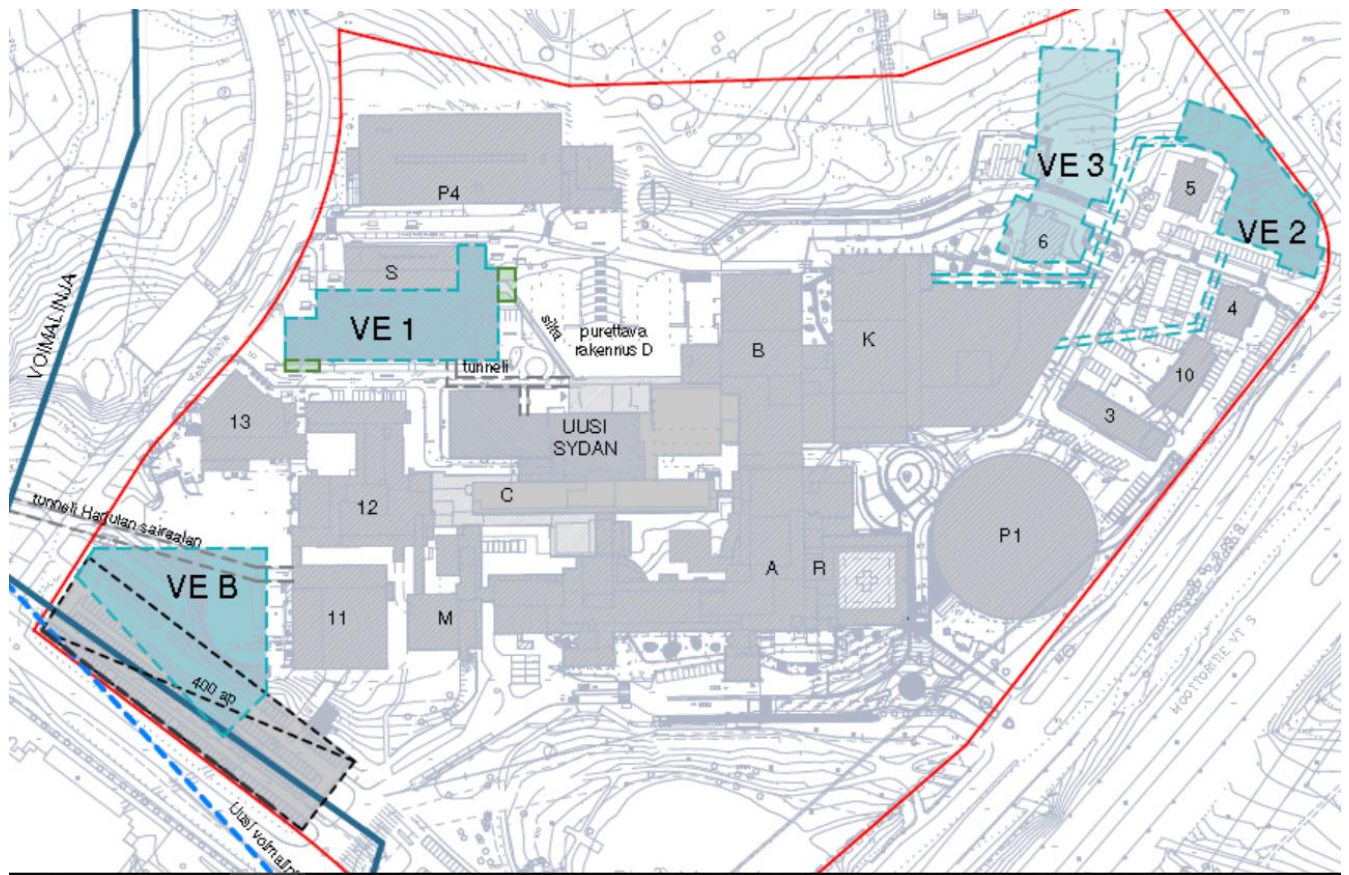
Puijon sairaalan tontin asemakaava on laadittu vuonna 2001. Tontin rakennusoikeus on kaavan mukaan 177.982 kem². Tontille on 18.12.2019 myönnetty 45.150 kem² poikkeama kaavan mukaisesta rakennusoikeudesta, joten tontin yhteenlaskettu rakennusoikeus on 223.132 kem². PSSHP on esittänyt 2014 asemakaavan muuttamista. Kaavatyön aloittaminen kytkettiin tuolloin osaksi Savilahti-aluekokonaisuutta laajan yhteisen näkemyksen saamiseksi alueen tulevaisuudesta, joten yksittäisen tontin kaavamutosta ei aloitettu. Savilahden alueen kaavoitus on edennyt osissa ja Kuopion kaupunki suunnittelee Puijon sairaalan tontin ottamista kaavoitusohjelmaan lähivuosina.

KYS uudistuu –hanke
KYS Psykiatriatalo-projekti

Tässä hankkeessa tarvittava kerrosalanlisäys on maksimissaan noin 12.500 kem². Kerrosalanlisäys mahtuu poikkeamisluvan myötä saatuun tontin rakennusoikeuteen.

6.2 Psykiatrian uudisrakennuksen sijoittumisen suunnitteluratkaisut

Psykiatriatalon toimintojen sijoittumista tutkittiin neljän (VE 1-3 ja VE B) eri suunnitteluvaihtoehdon kautta.

Kuva 15. Psykiatrian uudisrakennuksen sijoittumisvaihtoehdot Puijon sairaalan alueella.

VE 1 Sädesairaalan korotus kolmella osastokerroksella. Mahtumistarkastelun jälkeen voitiin todeta, että rakennukseen mahtuvat vuodeosastot kokonaisuudessaan ja osa poliklinikkatoiminnasta. Vaihtoehdossa loput poliklinikkatiloista esitetään rakennettavaksi myöhemmin rakentuvaan uudisosaan, joka toteutettaisiin 2. vaiheessa, kun Uuden Sydämen alta vapautuu rakennusaluutta vuoden 2025 jälkeen. KYS Master Plan suunnitelmissa alueelle on varattu rakennuspaikka mahdolliselle SOTE-keskukselle ja tämä suunnitelma tulisi huomioida vaihtoehtoa tarkastellessa.

KYS uudistuu –hanke
KYS Psykiatriatalo-projekti

VE 2 uudisrakennus, joka integroidaan rakennus 5:teen. Hankesuunnittelun aikana todettiin, että rakennuspaikka ja suunniteltu rakennusmassa tukevat parhaiten psykiatrian ja Puijon sairaalan Master Plan tilasuunnittelua parhaiten.

Vaihtoehdossa 3 (VE3) rakennus sijoittuisi rakennuksen 6 paikalle. Vaihtoehto vaatisi rakennuksen 6 purkamisen, jolloin purkamisesta aiheutuvat kustannukset ja rakennuksen poisto tulee tehdä alaskirjauksena taseesta (1,4 milj. €). Nämä purkamisesta aiheutuvat kustannukset tulee lisätä hankkeen kustannusarvioon. Lisäksi pitää huomioida, että nykyisille rakennuksessa 6 sijoittuville toiminnoille tulisi löytää korvaavat toimitilat. **Vaihtoehdossa VE B** rakennus sijoittuisi Niuvantien varteen. Asemakaavassa alue on merkitty puistoalueeksi, jolloin rakentaminen edellyttäisi kaavamuutosta. Paikka on hankala muutoinkin, koska paikan yli menee Fingridin voimalinja, joka tulisi siirtää ensin pois.

6.2.1 Psykiatrian uudisrakennus

Psykiatrian uudisrakennus vaihtoehdoista suunnittelua päätettiin jatkaa vaihtoehdolla 2. Rakennus sijoittuisi rakennuksen 5 ympärille siten, että rakennuksessa 5 olevat tilat ja toiminnot nivoutetaan osaksi uudisrakennusta siten, että tilat ovat yhteydessä osasta kerroksia ilmasilloin. Uudisrakennuksen alakerrokseen sijoitetaan avohoitotoiminnot, joille on päivittäin käyntejä enemmän kuin osastoille. Osastokerrokset sijoitetaan talon ylempiin kerroksiin.

Uudisrakennukseen sijoittuvat toiminnot olisivat

- huolto- ja logistiikka tilat
- psykiatrian päivystys ja aikuispsykiatrian tehostettu avohoito
- päihdepsykiatrian, yleissairaалapsykiatrian ja Kuopion psykiatrian keskuksen poliklinikat
- KYS psykiatrian vuodeosastot 77 sairaansijaa ja neuromodulaatio
- nuorisopsykiatrian avohoito kokonaisuudessaan
- Nuorten yhdistelmälaitoksen tilat ja sairaalakoulu (Kuopion kaupunki)

Uudisrakennuksen henkilö- ja materiaalogistiikka tulee toteuttaa siten, että liikenteet eivät risteä toisiaan vaan kullekin toiminnalle on oma selkeä reittinsä. Rakennukseen tulee yksi selkeä pääsisäänkäynti, josta henkilöliikenne ohjautuu poliklinisiin toimintoihin ja osastotiloihin. Huoltotilat, henkilökunnan pukutilat ja työasujen palautusautomaatit sijoitetaan kellarikerrokseen. Huoltotiloihin järjestetään logistiikkareitit tukipalvelujen kuljetuksille (ruoka, lääkkeet, varastotavarat, jätte- ja pyykkikuljetukset). Reitit kulkevat osastoille ja poliklinikoille huoltohisseillä, jotka avautuvat huoltotiloihin. Yhdyskuntajäte ja likapyykki poistetaan osastoilta huoltotiloissa olevien jäte- ja pyykkikuilujen kautta kellarikerroksissa sijaitseviin jäte- ja pyykkihuoneisiin. Tukipalveluiden tarvitsemat

KYS uudistuu –hanke
KYS Psykiatriatalo-projekti

tilat kuten siivous-, jäte- ja pyykkihuoneet, osastokeittiöt sijoittuvat kiinteistössä niin, että tukipalveluille turvataan rauhallinen työympäristö ja mahdollisimman vähän hoitoympäristöä häiritsevää toiminta-aluetta.

Hälytysajoneuvoille, kuten poliisiautoille ja ambulansseille, suunnitellaan oma turvallinen ja rauhallinen reitti potilasliikennettä varten. Rakennuksen sisätiloissa potilas voidaan saattaa turvallisesti ja huomaamattomasti osastoille hoitoon omalla hissillä.

Psykiatriatalon yhteyteen rakennetaan tilat **potilassiirtojen ambulansseille** (2 kpl) ja sen henkilökunnalle. Ambulanssilla toteutettavien potilassiirtojen henkilöstön työskentely KYS kampusalueella ja samassa rakennuksessa selkeyttää ja nopeuttaa potilassiirtojen toteutusta ja potilaiden hakemista KYSin vuodeosastoilta. Potilaiden hoitoketjujen parantamisen tavoitteena on sovittaa yhteen alueen hoitolaitosten väliset suunnitellut ensihoitoon kuuluvat potilassiirrot osana KYS vuodeosastojen ja päivystyspoliklinikan toimintaa yhteistyössä maakunnan jatkohoitopaikkojen kanssa. Tähän sisältyy potilaslähtöinen ja laadukas siirron valmistelu ja yhteistyö osastojen kanssa, ennalta sovitut toimintamallit potilassiirtoihin ja potilaskuljetuksiin sekä ensihoidon ja päivystyspoliklinikan henkilöstöresurssien päivittäinen yhteinen koordinointi. Tavoitteena on jatkossa lisätä ja täydentää ensihoitohenkilöstön osaamisen tasoa ja valmiutta työskennellä päivystyspoliklinikalla esim. potilaskuljetustehtävissä osastoille ja eri erikoisalojen tiimeissä työskentelyavustavissa tehtävissä. Lisäksi on mahdollista lisätä työkiertoa, vahvistaa henkilöstön joustavaa liikkumista ja perehdyttää päivystyspoliklinikan henkilöstöä toimimaan ensihoidon potilassiirron tehtävissä. Yhteistyö lisää osaamisen tasoa ensihoidotehtävissä ja lisää potilaslähtöistä toimintaa akuuteissa hoitotilanteissa. Taloudelliset hyödyt muodostuvat henkilöstöresurssoinnista ja henkilöstön taukotiilojen vuokrien jakamisesta ja kohdentamisesta.

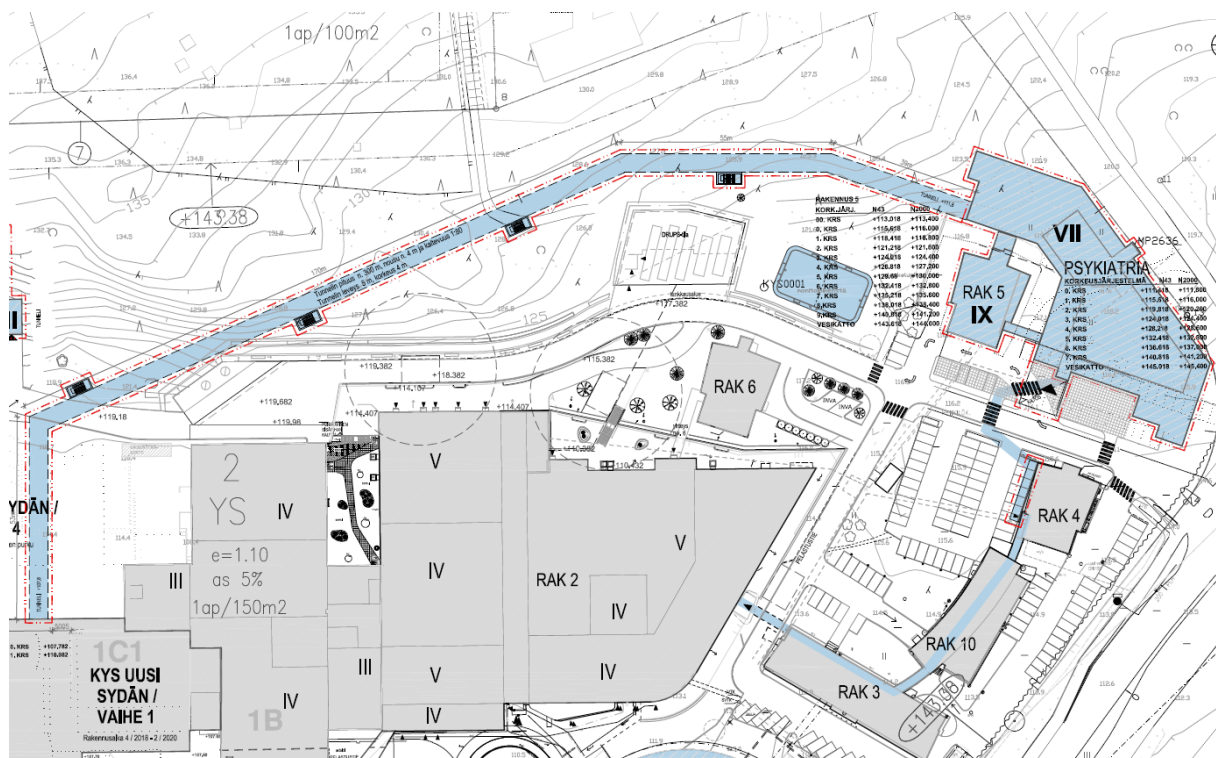
6.2.2 Tunneliyhteys pääsairaalaan ja logistiset tarpeet

Tilasuunnittelun yhtenä lähtökohtana on, että vaihtoehdossa 2 uudisrakennuksella on toimivat tunneli- ja käytäväyhteydet muuhun Puijon sairaalan. Tunneli yhdistää Psykiatriatalon ja Uuden Sydämen rakennukset. Yhdystunnelin pituus olisi n. 300 metriä, leveys 5 metriä ja korkeus 4 metriä. Tunnelin kautta hoidetaan henkilö- ja materiaalilogistiikan tarvitsemat huolto- ja tekniset yhteydet. Yhdystunnelin leveys mahdollistaa turvallisen henkilö- ja materiaalilogistiikkaliikenteen toimijoiden välillä.

Tunnelia pitkin potilas- ja henkilökuntaliikenne saadaan toimimaan sujuvasti Psykiatriatalon ja pääsairaalan välillä. Tunneliyhteys mahdollistaa psykiatrian ja somaattisten palveluiden väliset erikoislääkärinkonsultaatiot, sujuvan pääsyn tutkimuksiin (laboratorio, kuvantaminen), tukipalvelujen ja logistiikan toiminnan tehostamisen ja sujuvan toteuttamisen.

KYS uudistuu –hanke KYS Psykiatriatalo-projekti

Yhdystunneli on mahdollista rakentaa Uusi Sydän-projektin päättymisen jälkeen, jolloin tunnelin toteutus ajoittuisi vuosille 2024 – 2025. Tunnelin toinen pää, joka yhdistyy pääsairaalan rakennukseen, on mahdollista rakentaa sen jälkeen, kun rakennus D on purettu. Siihen saakka Psykiatriatalon materiaalilogistiikka hoidetaan autokuljetuksilla lastauslaiturin kautta. Sisätiloissa henkilökäyttö on mahdollista toteuttaa rakennusten 4, 10, 3 ja Kaarisairaalan kautta pääsairaalaan.

Kuva 16. Tunneliyhteys Uuden Sydämen ja Psykiatriatalon välillä.

Psykiatriatalon logistiikassa noudatetaan samoja periaatteita kuin muuallakin sairaala-alueella. Jokaisen kerroksen huoltoalueelle logistiikkahissin läheisyyteen rakennetaan huuhtelu-, jäte- ja siivoushuoneet sekä tekstiili- ja tarvikevarastot. Taulukossa 5 esitetään Psykiatriatalon logistiikkaa materiaaleittain.

KYS uudistuu –hanke
KYS Psykiatriatalo-projekti

Taulukko 5. Psykiatriatalon logistiikka materiaaleittain.

Materiaali	Määrä	Reitti	Toiminta
Henkilökunta ja potilaat	päivittäin useita kertoja	Tunneli	Somatiikan erikoisalakonsultit (erikoislääkärit), potilaiden käytöt erikoisala kuvantamisessa, laboratoriossa, poliklinikoilla ja siirrot erikoisala vuodeosastoille.
Ruokapalvelut	ruokavaunukuljetukset 4 x päivässä tuotetilaukset 1 x päivässä	Tunneli	Keskitettyssä ateriapalvelussa ruokapalvelut jakavat annokset potilaskohtaisille tarjottimille, jotka pakataan kuljetusvaunuihin. Kuljetusvaunut siirretään vetotrukilla Iso-Bertasta psykiatrian rakennukseen ja logistiikkahissillä kerrosten osastokeittiöihin, jossa kuljettaja kytkee kuljetusvaunun telakkaan. Tyhjen vaunujen nouto tapahtuu erikseen ruokailun päätyttyä. Ruokailusta syntyvät biojätteet siirtyvät Iso-Berttaan ruokavaunujen mukana. Sairaalakoulun ruoka toimitetaan astioissa ja annostellaan koulussa paikallisesti mikäli sairaalakoulussa toimitustapa on hajautettu (toimitus kuumana isossa astiassa, jako lautasille osastolla). Tässä mallissa kuljetuskertoja tulee kaksi (2) lisää.
Jätteet	1 x päivässä	Tunneli	Laitoshuolto kerää siivouksen yhteydessä jätteet kerrosten jätetuoneisiin -Logistiikka kerää pienjätteet osastojen jätetuoneista, josta ne siirretään logistiikkahissillä K-kerrokseen ja siitä eteenpäin vetotrukeilla pääsairaalan jätetiloihin -Polttokelpoinen jäte tiputetaan jätekuiluihin, joiden alla jätepuristimet siirtävät jätteen imuputkijärjestelmää pitkin pääsairaalan jätetiloihin. -Biojäte ja pahvi kerätään osastolla niille tarkoitettuun tilaan, josta logistiikka/jäte toimittaa ne pois osastolta.
Posti	1 x päivässä, tarvittaessa kiirelähetykset erikseen	Tunneli	Lähetti siirtyy tunnelia pitkin psykiatrian rakennukseen ja jakelee postin

KYS uudistuu -hanke
KYS Psykiatriatalo-projekti

Laboratori-onäytteet	1 – 2 x päivässä + päivystyslähetteet	Tunneli	Näytteenottajat siirtyvät tunnelia pitkin psykiatriataloon toteuttamaan näytteenottokierrot -Näytteenottajat tuovat näytteet tullessaan laboratorioon analysoitavaksi tai lähettävät näytteet putkipostia pitkin Islabin analyysitiloihin
Tekstiilipalvelut -henkilökunnan suojavaatteet	2 – 3 x viikossa	Tunneli	Pesulan auto tuo osastokohtaiset rullakot KYS lastaustermiinaaliin, josta ne kuljetetaan Kaari-sairaalan ja pääsairaalan työasuautomaatteihin - Likaiset kerätään pukutilojen yhteydessä oleviin palautusautomaattien rullakoihin. Rullakot siirretään vetotrukeilla KYS termiinaaliin
Tekstiilipalvelut -potilas tekstiilit	2 – 3 x viikossa	Tunneli	Pesulan auto tuo osastokohtaiset rullakot KYS lastaustermiinaaliin, josta ne kuljetetaan vetotrukeilla Psykiatriataloon - Likainen pyykki tiputetaan osastoilta pyykkikuiluja pitkin suoraan rullakoihin. Rullakot siirretään vetotrukeilla KYS termiinaaliin
Lääkkeet	1 x viikossa	Tunneli	Lääkkeet toimitetaan vetotrukkisiirtona perille Psykiatriataloon -Logistiikkahissillä osastokerrosten lääkahuoneisiin -Apteekki huolehtii keskusäylälääkekaappien täyttämisestä käsin
Sairaalasängyt	tarpeen mukaan satunnaisesti	Tunneli	Potilaan vaihtuessa laitoshuolto puhdistaa ja petaa sängyn potilashuoneessa -sängyn tarvitessa perusteellisempaa pesua, siirretään sänky huoltohissillä K-kerroksen ja sieltä kuljetetaan Uuden Sydämen sänkyhuoltotiloihin
Apuvälineet	tarpeen mukaan satunnaisesti	Tunneli	Apuvälineille on varastotilaa -käytön jälkeen apuväline toimitetaan Uuden Sydämen sänkyhuoltotiloihin pestäväksi ja sieltä apuvälinetiloihin
Vainajat	satunnaisesti	Tunneli	Vainajat siirretään tunnelikerrokseen logistiikkahissillä -vainajat työnnetään manuaalisesti tunnelia pitkin obduktion tiloihin Säderakennukseen -sairaalasänky palautuu sänkypesun kautta osastolle

KYS uudistuu –hanke
KYS Psykiatriatalo-projekti

6.2.3 Auto- ja polkupyöräpaikoitus

Asemakaavan muutoksessa tullaan tarkastelemaan myös koko tontin autopaikkatarve sekä mm. väestönsuojien tarve. Kaavassa tontille on määrätty toteutettavaksi autopaikkoja 1/150 kem². Uusi Sydän-projektin ja Psykiatriatalo-projektin valmistuttua autopaikkoja on kaavan mukaisesti oltava 1382 kappaletta. Tontille on nyt toteutettu autopaikkoja 1713, joten vaikka tämä hanke vähentää olevia pysäköintipaikkoja noin 30 kappaletta, ei pysäköintipaikkojen lisäämiselle ole kaavan mukaisesta tarvetta. Lisääntyvän asiakas ja henkilökuntaliikenteen takia pysäköintipaikkojen lisääminen voi kuitenkin olla välttämätöntä. Pysäköintipaikkojen lisääminen voidaan toteuttaa ainoastaan Kiinteistö Oy Mustinlammen omistamaan Sädeparkkiin, joka on suunniteltu korotettavaksi. Korottaminen vaatii yhtiön päätöksen. Merkittävä osa työntekijöistä ja rakennuksessa asioivista liikkuu polkupyörällä. Rakennuksen lähistölle tulee suunnitella lukittavaa polkupyöräparkkitilaa henkilökunnalle. Lisäksi asiakkaiden polkupyöräpaikoitukselle tarvitaan tilaa.

6.3 Teknisten järjestelmien suunnitteluratkaisu

Psykiatriatalon hankesuunnitteluryhmä on tutkinut hankkeen toteuttamismahdollisuuksia ja toteutuksen reunaehdoja, pääjärjestelmien tasolla teknisten järjestelmien laatutasoa ja turvallisuuden liittyvien perusratkaisujen linjauksia. LVI- sekä sähkö ja teleteknisten järjestelmien selostukset on esitetty liitteissä (LVIA-järjestelmäkuvaus liite 5, sähkö- ja teletekniset järjestelmät liite 6). Asemapiirros ja rakennusmassan visualisoinnit ovat liitteissä 7 ja 4.

6.4 Taidesuunnitelma

KYS Psykiatriatalo rakennushankkeessa taiteen hankinta- ja sijoitusprosessi integroituu rakennushankkeen suunnitteluprosessiin, jotta taide asettuisi luontevasti osaksi rakennushankkeen kokonaisarkkitehtuuria ja ympäristöä. Taideteosten paikat suunnitellaan yhdessä taiteilijoiden ja kohteiden pääsuunnittelijan, sisustusarkkitehdin, kokemusasiantuntijoiden, asiakasraadin ja henkilökunnan kanssa. Taiteilijavalinnoissa tullaan suosimaan maakunnan omia taiteilijoita (ks. liite 8).

Uusiin tiloihin halutaan piristystä ja iloa tuovia teoksia. Teosten toivotaan luovan rauhaa ja toivon tunnetta. Tiloihin haetaan ensisijaisesti teoskokonaisuuksia, jotka perustuvat valitun teoskomponentin toistoon ja jatkuvuuteen sairaalan tiloissa. Hankittavien teosten materiaalit, muodot ja tekotavat tulevat olemaan sairaalaympäristöön soveltuvia. Teosten paikat valikoituvat sen mukaan missä ihmiset liikkuvat paljon tai viettävät paljon aikaa. Tällaisia paikkoja ovat mm. käytävät, aulat, odotustilat sekä potilaiden erilaiset seuranta- ja huonetilat.

KYS uudistuu –hanke
KYS Psykiatriatalo-projekti

Kuopion yliopistolliseen sairaalan uudisrakennuksissa ja peruskorjauksissa on kohdennettu osa rakennuskustannuksista rakennukseen hankittavaan taiteeseen jo useamman vuoden ajan. Viimeisimpinä laajempina kohteina ovat olleet Kaarisairaala, Sädesairaala ja meneillään oleva Uusi Sydän-projekti. Teoksista saatu palaute potilailta, heidän läheisiltään ja henkilökunnalta on ollut erittäin positiivista. Tätä positiivisuutta halutaan jatkaa edelleen integroimalla taide osaksi sairaalamme psykiatrian uudisrakennusta.

6.5 Uudisrakennuksen arviointi nelikenttäanalyysin avulla

Nelikenttäanalyysin (SWOT) avulla arvioitiin hankkeen vahvuudet ja heikkoudet sekä tulevaisuuden mahdollisuuksia ja uhkia.

SWOT Analyysi V2 (rak 5:n ympäristö)

<u>Vahvuudet:</u> - Koko tilaohjelma mahtuu - Rak. 5 integroituu uudisrakennukseen, tuloksena kokonaisuus - Mahdollistaa uusien toimintatapojen täysimittaisen käyttöönoton - Hoidon jatkuvuus (mm. NPS/KPK) - Osasto ja pkl henkilökunnan yhteiskäyttö - Turvallisuus - Turvasolun sijainti - Muuntojoustavuus - Lähempänä keskustaa	<u>Heikkoudet:</u> - Korkeampi tavoitekustannus - Logistiikkayhteydet (materiaali- ja henkilöstö) vaativat pitkän tunnelin - Toiminnot jakautuvat useampaan kerrokseen - Ahdas tontti - Pysäköintiratkaisu - Yhteydet pääsairaalaan - Ulkoilumahdollisuudet (erityisesti M1 potilaat)
<u>Mahdollisuudet:</u> - Psykiatristen potilaiden somaattisten sairauksien diagnostiikka ja hoito tehostuvat - Potilassiirron ambulanssihalli voidaan toteuttaa rakennukseen - Jättää tilaa Masterplanin tulevaisuuden tarpeisiin (Sote) - Voidaan toteuttaa nykyisellä asema-kaavan poikkeusluvalla	<u>Uhat:</u> - Heikentävä taloustilanne SHP:ssä ja kunnissa - Häiriöt alueliikenteelle rakentamisen aikana - Nuorisopsykiatrian tilojen nykyisen vuokrasopimuksen (Alava B2) kustannusvaikutus

Kuva 17. SWOT-analyysit vaihtoehdosta 2.

KYS uudistuu -hanke
KYS Psykiatriatalo-projekti

7 HANKKEEN AIKATAULU

Psykiatriatalo projektin vaiheet	Vuosi
Tarveselvitys	2016 - 2017
Toiminnallinen suunnittelu	2017 ->
Hankesuunnittelu	2018 - 2020
Nykytila-analyysit, tilatarvelaskelmat ja Delfoi Plan- ner pilotointi	2018-2019 ja 2020
Maakunnallinen selvitys (NHG)	2019
Hankesuunnitelman päätössuunnitelma	2020
Toteutus suunnittelu	2020 - 2021
Rakentaminen	2021 - 2023
Käyttöönotto	2023 - 2024

8 KUSTANNUKSET

8.1 Investointikustannukset

Kustannuslaskelma perustuu Haahtela-Kehitys Oy:n TAKU-tilapohjaiseen hinnoitteluun indeksitasolla 93,7 (4/2020). Hankkeen laajuus on 14970 brm2 ja perustamiskustannukset ovat 42,2 M€ (2820 €/brm2). Yhdystunnelin perustamiskustannukset ovat 3,7 M€. Hintoja tulee korjata rakennuskustannusindeksin muutoksen mukaan vuosittain. (ks. liite 9).

8.2 Rahoituksen tarve vuosittain

Hankkeen rahoitustarve vuosittain jakautuu alla olevan taulukon mukaisesti.

Vuosi	Nimike	kesto/kk	€
2020	Suunnittelu ja muut rakennuttamiskustannukset	12	1 500 000 €
2021			9 500 000 €
	- suunnittelu ja muut rakennuttamiskustannukset	12	1 500 000 €
	- rakentaminen	5	8 000 000 €
2022	Rakentaminen	12	18 200 000 €
2023	Rakentaminen	10	13 000 000 €
	Hankkeen kokonaiskustannukset, alv 0%		42 200 000 €

KYS uudistuu –hanke
KYS Psykiatriatalo-projekti

8.3 Investoinnin vaikutukset kiinteistöjen vuosikustannuksiin

Kuopion psykiatrian keskus toimii vuokratiloissa Viestikatu 1-3:ssa. Mikäli Psykiatriatalo toteutetaan vaihtoehdon V1 mukaisesti Säderakennuksen korotuksena ja myöhemmin rakennettuna laajennuksena on KPK:n toimittava Viestikadulla loppuvuoteen 2028. Jotta hankesuunnitelman vaihtoehdot 1 ja 2 voidaan vertailla, on KPK:n vuokra- ja muut tiloihin liittyvät kustannukset huomioitava laskelmissa. KPK:n tilakustannukset ovat 43.800,00 €/kk -> 525.600 €/a alv. 0%. Tilakustannukset Viestikatu 1-3:ssa toimimisesta 09/2023 – 09/2028 välisenä aikana ovat siis 2.628.000 € alv. 0%.

Alavan sairaalan rakennuksesta B2 vapautuu 1242 m² tilaa Nuorisopsykiatrian poliklinikan siirtyessä uusiin Psykiatriatalon tiloihin. Rakennuksen vuokratilakustannukset ovat 56.550,00 €/kk ja vapautuvien tilojen osuus vuokrasta on n. 23.400 €/kk alv. 0%. Tiloilta on löydettävä uusi käyttäjä, tai vuokrasopimus Niiralan kulman kanssa on neuvoteltava uudelleen siten, ettei sairaanhoitopiiri joudu maksamaan vuokraa käyttämättömistä tiloista. Vuokrasopimus Niiralan kulman kanssa on määräaikainen päättyen koko rakennuksen osalta 31.12.2025. Rakennuksessa toimivan lastenpsykiatrian poliklinikan vuoksi vuokrasopimusta on kuitenkin pyrittävä jatkamaan ainakin näiden tilojen osalta.

Psykiatriatalon valmistuttua Julkulan sairaalasta voidaan luopua ja myydä sairaala-alueen tontit rakennuksineen tarjouskilpailussa eniten tarjoavalle rakennusliikkeelle asuinrakentamista varten. Ennen kuin asuinrakentaminen on mahdollista, on alueelle tehtävä asemakaavamuutos. Julkulan sairaala sijaitsee kahdella tontilla; 297-021-0013-0003 (55 115 m²) ja 297-021-0013-0004 (5 000 m²) joiden pinta-ala on yhteensä 60 115 m². Kaavoittaja ei halunnut arvioida tonteille myönnettävää rakennusoikeutta enne kaavoituksen käynnistymistä. Julkulan alueen voimassa olevissa kaavoissa tonttien tehokkuusluku on pääsääntöisesti $e=0,4$ eli tontille saa rakentaa kerrosalaa 40% tontin pinta-alasta. Sairaala-alueen osalta tämä tarkoittaisi noin 24 000 m² rakennusoikeutta. Tontit on tarkoitus myydä kaupassa, jossa kauppahinta on sidottu kaavassa osoitettavaan rakennusoikeuteen. Kauppahinta asettuu arvion mukaan väliin 100-200 €/m². Alueen sijainnin, valmiiksi kaavoitettujen alueiden tarjonnan ja yleisen suhdanteen takia hinta jää hieman alhaiseksi. Tontin rakennusoikeudesta saatava kauppahinta on arviolta 2,4 -4,8 miljoonaa euroa.

KYS uudistuu –hanke
KYS Psykiatriatalo-projekti

Arkkitehtuuri:

Päärakennukset ovat valmistuneet 1959 ja hallinto- ja liikuntasalirakennus 1968
Psykiatrian käytössä tällä hetkellä
11300brm² / 6 387 hum²

Korjausvelka:

Peruskorjaustarve on n.66%
Peruskorjaustarve yhteensä 22M€

Asemakaava ja tasearvo:

Julkulan sairaalassa ei ole suojeltuja rakennuksia
Tasearvo 31.12.2020 : 11.8 M€

Rakennuksen kunto ja muuntojoustavuus tulevaisuuden haasteisiin:

- Rakennukset ovat huonokuntoisia
- Sisäilmaongelmat:
 - 69% henkilökunnasta oireilee
 - 39% oireilee voimakkaasti
 - Osa tiloista on käyttökiellossa (kellaritilat)
 - Riskinä käyttökieltojen laajeneminen
- Runkoratkaisu toiminnallisesti epäkäytännöllinen
- Tiloja vaikea muokata tukemaan tavoiteltuja uusia toimintatapoja ja tilaratkaisuja
- Etäisyys KYS pääsairaalaan ongelma

Kuva 18. Julkulan sairaalan tilat.

Julkulan rakennusten tasearvo on 31.12.2020 on 11.812.656,09 € ja vuotuinen poisto 506.170,09 €. Kohde tulisi poistaa sairaanhoitopiiriin taseesta siten, että arvo on 0 € kun uusi psykiatriatalo on valmis. Tämä tarkoittaa ajalla 2021-2023 tehtäviä 3.937.552,03 € vuotuisia poistoja.

8.4 Psykiatriatalon arvioitu säästöpotentiaali

Toimintakulu kustannuksissa henkilökunnan työaikaa tulee säästymään huomattavasti enemmän välittömään potilastyöhön toimintojen siirryttyä Puijon sairaalan alueelle. Kuljetuspalveluiden toiminta (ruoka-, henkilö-, tavara-, ja postikuljetukset) yksinkertaistuu ja vähenee osastotoimintojen siirtyessä Julkulasta Puijolle (ks. liite 10).

Psykiatriatalon hankesuunnittelun aikana arvioitiin toimintojen keskittämisestä Puijon sairaalan kampukselle ja logistiikasta saatavaa säästöpotentiaalia. Psykiatrian toimintojen keskittämällä mahdollistetaan tehokkaat hoitoprosessit, saadaan säästöjä tukipalveluissa, tilojen ylläpidossa ja potilaskuljetuksissa.

Nykyisin psykiatrian henkilökuntaa liikkuu runsaasti eri toimipisteiden välillä. Aikuispsykiatrian palvelulinjassa on laskettu, että pelkästään lääkäreillä yhden kampuksen malli säästäisi hoitoneuvottelumatkoja 200 tuntia/vuosi, neuromodulaationlääkärin matka-aikaa 20 tuntia/vuosi, päivystävän lääkärin matka-aikaa 230 tuntia/vuosi ja palvelulinjajohtajan matka-aikaa 80 tuntia/vuosi eli yh-

Laskutusosoite

POHJOIS-SAVON
SAIRAANHOITOPUIRIN KY
PL 900
70029 KYS

Posti- ja käyntiosoite

PUIJON SAIRAALA
KAARISAIRAALA
PL 100
70029 KYS
Puijonlaaksontie 2
Kuopio

SÄDESAIRAALA
PL 100
70029 KYS
Kelkkailijantie 7
Kuopio

ALAVAN SAIRAALA
PL 200
70029 KYS
Kaartokatu 9
Kuopio

JULKULAN SAIRAALA
PL 300
70029 KYS
Puijonsarventie 60
Kuopio

KUOPIO
PSYKIATRIAN KESKUS
PL 400
70029 KYS
Viestikatu 1-3
Kuopio

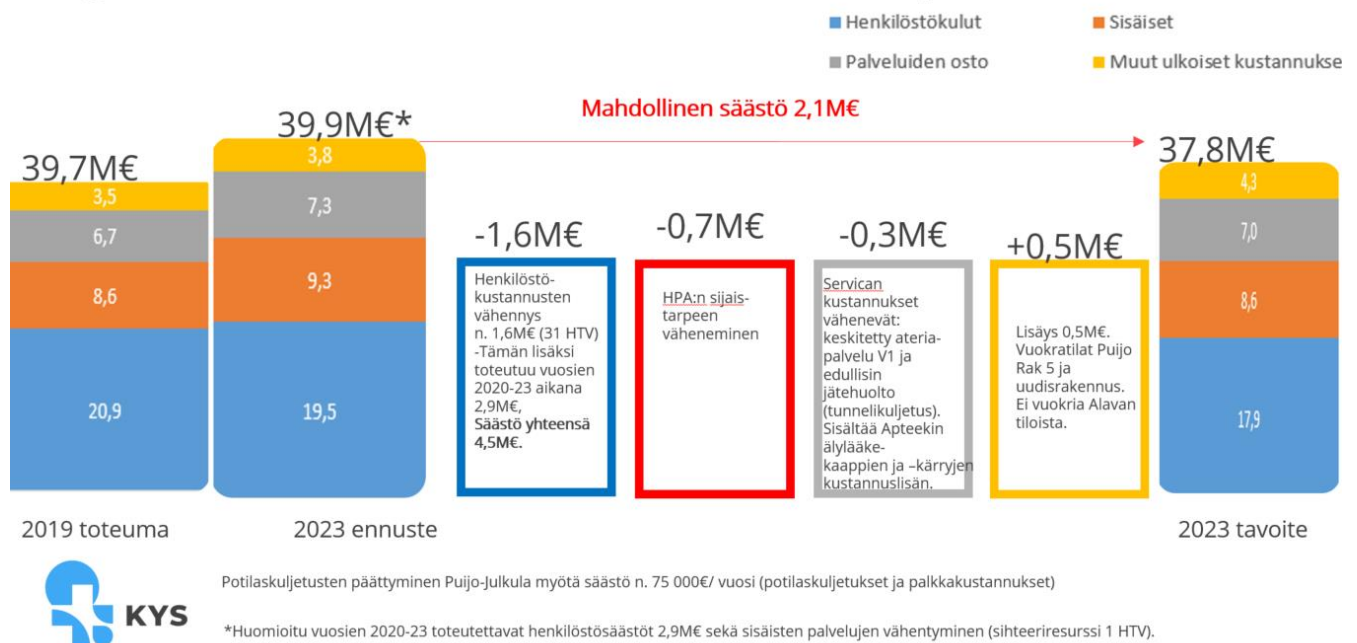
Vaihde (017) 173 311
etunimi.sukunimi@kuh.fi
Y-tunnus 0171495-3

KYS uudistuu –hanke KYS Psykiatriatalo-projekti

teensä 530 tuntia/vuosi. Hoitajien työaika (mm. potilaan saattajana toimiminen) arvioidaan kulu-
van n. 660 tuntia/vuosi. Julkulan sairaalasta erilaisia potilassiirtoja ambulanssilla tai taksilla on vuo-
sittain n. 500 kuljetusta. Suurin osa kuljetuksista ovat Julkulan sairaalan ja Puijon sairaalan välisiä
siirtoja ja vuositasolla. Edellä mainituista kuljetuksista ja henkilökunnan työajasta kertyy kustan-
nuksia yhteensä n. 75 000 € / vuosi (potilaskuljetukset ja henkilökunnan palkkakustannukset siir-
toihin kuluvalta ajalta).

Psykiatrian sairaansijojen vähentämisellä vuonna 2020 ja toimintojen keskittämisellä pääsairaa-
laan vuodesta 2023 lähtien, on arvioitu saavutettavan henkilöstökustannusten säästöä n. 1,6 M€/v,
joka tarkoittaa yhteensä 31 henkilötyövuoden vähennystä vuoden 2019 tilanteeseen verrattuna.
Henkilötyövuosista 17 (2,9M€) vähenee vuosien 2020-23 aikana ja loput 14 (1,6M€/v) psykiatriata-
lon valmistuttua. Saavutettava säästö on yhteensä 4,5M€.

Psykiatriatalon arvioitu säästöpotentiaali

Kuva 19. Psykiatriatalon arvioitu säästöpotentiaali.

KYS uudistuu –hanke
KYS Psykiatriatalo-projekti

9 RAHOITUSSUUNNITELMA JA VAIKUTUKSET SAIRAANHOITOPIIRIN TALOUTEEN

9.1 Investoinnin vaikutus vuotuisiin poistoihin

Investoinnin vaikutus vuotuisiin poistoihin on esitetty alla olevassa laskelmassa. Vuodelle 2023 kohdistuu puolen vuoden poisto, vuoden 2024 alusta alkaen investoinnin vuotuinen poisto on 1,54 m€. Poistoaika on 30 vuotta.

PSYKIATRIAN TALON POISTOT

		2020	2021	2022	2023	2024	2025
Rakennusinvestointien poistot							
	Hankintahinta						
Psykiatrian talon investointi	42 200 000				703 333	1 406 667	1 406 667
Rakennus 5:n muutokset	300 000				5 000	10 000	10 000
Huoltotunneli	3 700 000				61 667	123 333	123 333
Poistot yhteensä		0	0	0	770 000	1 540 000	1 540 000
Lisäpoistot: Julkulan rakennukset		1 791 977	3 583 953	3 583 953	1 791 977		
KAIKKI POISTOT YHTEENSÄ		1 791 977	3 583 953	3 583 953	2 561 977	1 540 000	1 540 000

9.2 Investoinnin vaikutus rahoituskuluihin

Investoinnin hankintameno rahoitetaan lainarahoituksella rahoitustarvesuunnitelman mukaan. Lainarahoituksen lyhennysaika on sama kuin investoinnin poistoaika (30 vuotta), korko on 1%.

Eri vuosille kohdistuvat korkokustannukset ovat:

2021	48 819,44
2022	190 353,01
2023	342 069,68
2024	396 594,68
2025	382 839,58

KYS uudistuu –hanke
KYS Psykiatriatalo-projekti

9.3 Rakennusosien purkamisen vaikutus poistoihin ja tilinpäätökseen

Lisäpoistona kirjataan Julkulan rakennusten tasearvo ajalla 06 / 2020 – 06 / 2023. Rakennusten tasearvo 31.5.2020 on 10.751.859,16 euroa.

10 INVESTOINTIEN RAJOITUSLAIN HUOMIOIMINEN

Sote-investointeja ja ulkoistuksia koskevan ns. rajoituslain voimassaoloa on jatkettu vuoden 2025 loppuun asti. Laki koskee kuntien ja kuntayhtymien sote-palveluja. Rajoituslaki 4§ edellyttää, että kuntien ja kuntayhtymien tulee hakea yli viiden miljoonan euron rakennusinvestointeihin poikkeuslupa sosiaali- ja terveysministeriöltä. STM voi myöntää poikkeuslupan, jos investointi on perusteltu palvelujen saatavuuden turvaamiseksi ja investointi on alueen palvelurakenteen kannalta tarpeellinen. (Laki kuntien ja kuntayhtymien eräiden oikeustoimien väliaikaisesta rajoittamisesta sosiaali- ja terveydenhuollossa. 548/2016)

Mikäli Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin kuntayhtymän hallitus ja -valtuusto hyväksyvät Psykiatriatalo –projektin hankesuunnitelman toteutettavaksi, käynnistetään lain edellyttämä rakennusinvestoinnin poikkeuslupahakemus välittömästi kuntayhtymän valtuuston päätöksen tultua voimaan.

11 HANKERYHMÄN ESITYS

Hankeryhmä esittää, että psykiatriatalon uudisrakennuksen tiloja ryhdytään suunnittelemaan vaihtoehdossa 2 esitetyllä suunnitteluratkaisulla. Uudisrakennus varaudutaan toteuttamaan 2020 - 2023 välisenä aikana. Psykiatriatalon toiminnallisuus edellyttää yhdystunnelin rakentamista pääsairaalaan viimeistään vuosina 2024 – 2025. Tunnelin rakentaminen tuodaan hallituksen ja valtuuston päätöksentekoon erillisenä rakennusinvestointina. Hankeryhmä on esitystä valmistellessaan kuullut työturvallisuuden ja työsuojelun asiantuntijoita (lausunto liitteenä 11), logistiikan asiantuntijoita, kokemusasiantuntijoita sekä psykiatrian henkilökuntaa. Suunnitteluun tarvittava määräraha on esitetty talousarvion 2020 investointiosaan ja vuosien 2021–2023 rahoitustarve rakentamiseen taloussuunnitelmassa ao. vuosille.

STM:n poikkeuslupaa haetaan valtuuston päätöksen tultua voimaan kesällä 2020. Hankesuunnitelmassa kuvattujen toiminnallisten muutosten toteuttamiseksi esitetään, että Psykiatriatalo-pro-

KYS uudistuu –hanke

KYS Psykiatriatalo-projekti

jektin toiminnalliset muutokset liitetään osaksi KYS uudistuu-hankkeen työryhmiä (vuodeosasto-toiminta, lääkehuolto, materiaalilogistiikka ja ICT) ja niitä seurataan KYS Uudistuu –hankkeen ohjausryhmässä.

Laskutusosoite

POHJOIS-SAVON
SAIRAANHOITOPIIRIN KY
PL 900
70029 KYS

Posti- ja käyntiosoite

PUIJON SAIRAALA
KAARISAIRAALA
PL 100
70029 KYS
Puijonlaaksontie 2
Kuopio

SÄDESAIRAALA
PL 100
70029 KYS
Kelkkailijantie 7
Kuopio

ALAVAN SAIRAALA
PL 200
70029 KYS
Kaartokatu 9
Kuopio

JULKULAN SAIRAALA
PL 300
70029 KYS
Puijonsarventie 60
Kuopio

KUOPION
PSYKIATRIAN KESKUS
PL 400
70029 KYS
Viestikatu 1-3
Kuopio

Vaihde (017) 173 311
etunimi.sukunimi@kuh.fi
Y-tunnus 0171495-3

www.psshp.fi

KYS uudistuu –hanke
KYS Psykiatriatalo-projekti

LÄHTEET

Design Guidance for Psychiatric Intensive Care Units. 2017. National Association of psychiatric intensive unit and low secure units. United Kingdom.

Kansallinen mielenterveysstrategia ja itsemurhien ehkäisyohjelma vuosille 2020–2030. Sosiaali- ja terveysministeriö. Julkaisuja 2020:6.

KYS Master plan. 2016. Pohjois-Savon sairaanhoitopiiri. Kuopion yliopistollinen sairaala.

Lapsi- ja perhepalveluiden LAPE-muutosohjelma (STM). Uudistuva erityistason palvelukokonaisuus – yhteisen työskentelyn suuntaviivoja Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelmasta (LAPE). 2018. THL työpaperi 41/2018.

Lasten, nuorten ja perheiden osaamis- ja tukikeskukset LAPE-muutosohjelmassa tehdyn valmistelutyön loppuraportti. 2019. Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 2019:30. Helsinki.

Nuorten yhdistelmälaitos. Tarveselvitys. 10.1.2020. Kuopion kaupunki.

PSSHP Psykiatrisen toiminnan nykytila-analyysi Delfoi Oy 9.11.2018.

Psykiatrian ja nuorisopsykiatrian järjestämisen ja toimintamallin suunnittelu Pohjois-Savon maakunnassa. 2019. Loppuraportti.

Secure Rooms and Seclusion Standards and Guidelines. 2012. A Literature and Evidence Review. British Columbia Ministry of Health. Kanada.

UUSI SYDÄN Pääsairaalan uudistamisohjelma. 2016. Pohjois-Savon sairaanhoitopiiri. Kuopion yliopistollinen sairaala.

Internetin lähteet:

Kuntaliitto 2018. <https://www.kuntaliitto.fi/sosiaali-ja-terveysasiat/terveydenhuolto/erikoissairaanhoido>

Laki kuntien ja kuntayhtymien eräiden oikeustoimien väliaikaisesta rajoittamisesta sosiaali- ja terveydenhuollossa. 548/2016. 6.5.2020 <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2016/20160548>